

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Hansen, Peder.

Tak for sidst! til Aristokraterne i Roeskilde
Stænderforsamling 1844, og især til det ærede
Kløverblad: Benzon, Neergaard, Wolff.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : det Brünnichske Bogtrykkeri,
1845

Fysiske størrelse | Physical extent: 72 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KGL. BIBLIOTEK

PEDER HANSEN

TAK FOR SIDST

1845

44-23-80

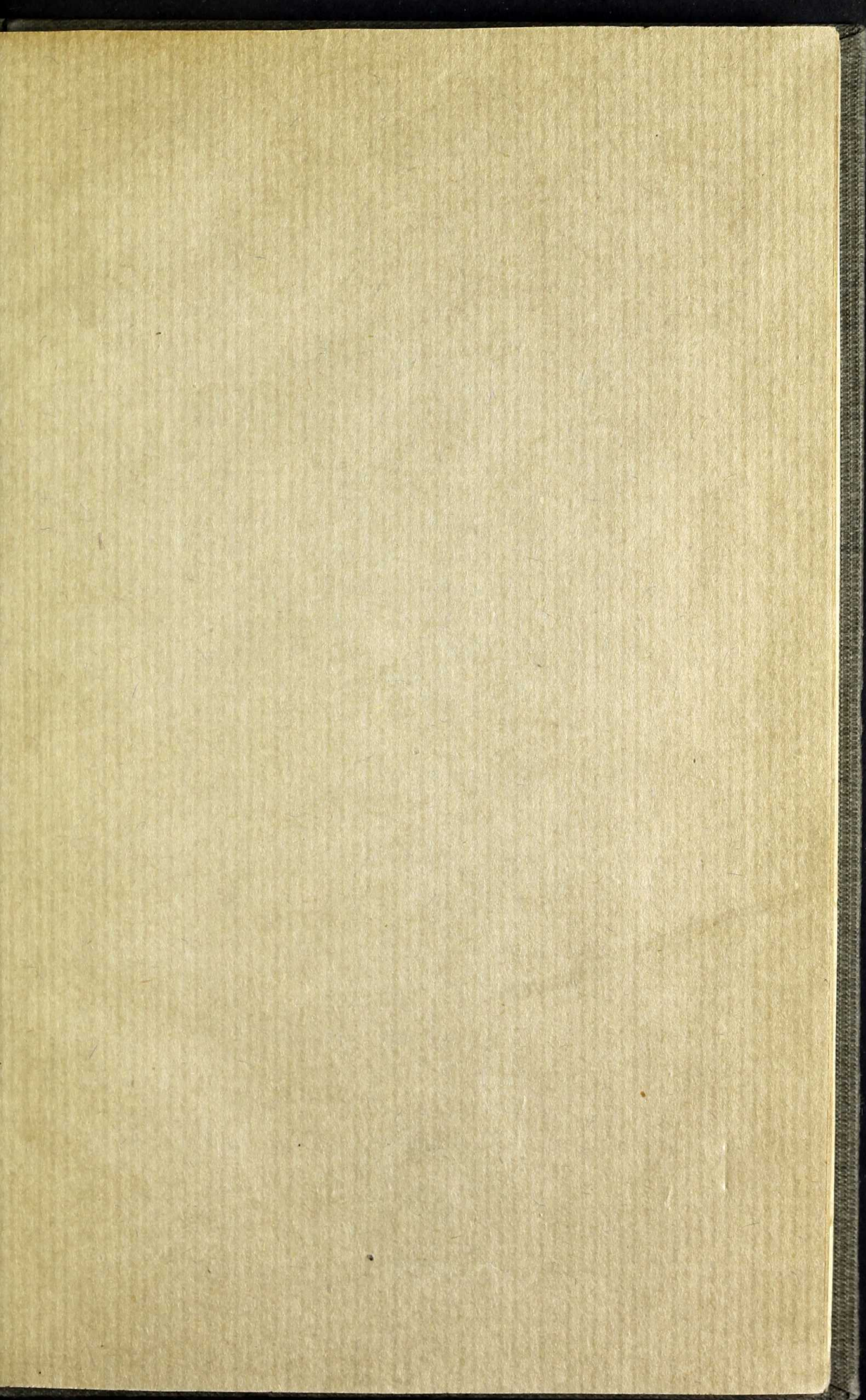
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021272516

Tak for sidst!

til

Aristokraterne i Roeskilde Stænderforsamling 1844,

og især til

det ærede Kløverblad:

Benzon, Neergaard, Wolff.

Fra

Peder Hansen,

Huusmand i Lundby pr. Præstø.

Kjøbenhavn.

Trykt i det Brønnichske Bogtrykkeri ved J. C. Lund,

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

Forord.

Dersom Dhr. Godseiere og deres Venner i Roskilde Stændersal f. N. ikke havde værdiget mig en saa særdeles Dymærksomhed; og omtalt min ringe og ubetydelige Person paa en saadan Maade, som de gjorde, da var dette lille Skrift aldrig kommet for Lyset. Jeg har aldrig kunnet ahne, at mit Naavn skulde lyde i Høisalene, fra Grevers og Kammerherrerens Læber, men endnu mindre har jeg kunnet ahne, at disse Herrer saaledes kunde forglemme deres høie Værdighed, at de i Folkets Raad kunde nedlade sig til at anklage og dømme en stakkels fattig Huusmand, paa hans Dag. Naar Præsidenten i selsamme Sag kaldte en Deputeret til Orden, fordi han paa en lignende Maade omtalte en anden fraværende Mand, og i den Anledning sagde, at „den Deputerede skylder Forsamlingen den Pligt, at lade Personligheder som ere udenfor Forsamlingen, uberørte paa en Maade, som ei kan andet end være graverende for deres borgerlige Stilling“, saa har det forundret mig meget, at han har kunnet forblive taus ved flere af de nærgaaende Betyldninger mod mig, thi havde det været af Hensyn til Personen der berørtes, at Sager blev kaldt til Orden, saa kunde jeg forstaae, at en Huusmand ikke kan gjøre Fordring paa samme Hensyn som en Stiftamtmand, men da det var af Hensyn til hvad der skyldtes Forsamlingen, saa forekommer det mig, at der var samme Grund til at have kaldt Wolff og Benzon til Orden som Sager. Da imidlertid Dhr. Godseiere aldeles uhindrede kunde overøse den fraværende Huusmand alstens Betyldninger, Spot og Haan, efter Hjertens Lust, saa skal jeg nu bestræbe mig for her at give Svær paa alle

de Punkter de have afhandlet og fremsat om mig; et ærligt og aabent og frit Svar, uden mindste Omsvøb eller Fordreielse af Sandheden, og det skal da vise sig af hvilken Bestaffenhed de Beskyldninger ere, man har tilladt sig at fremsætte imod mig. Enhver, saavel Fjende som Ven, saaer da at sælde over mig hvad Dom han selv finder for godt. Lad end da fremdeles Godseierne udraabe mig for en foragtelig Forbryder, saa skal det være mig en Trøst, at dette ikke har noget med Sagen at gøre, for hvilken jeg strider, eller i mindste Maade kan gøre den ulovlig, uretfærdig eller slet, naar den i sig selv er god, retfærdig og lovlig. Længe før jeg stillede mig frem paa Kamppladsen i Bondesagen, forestillede jeg mig meget vel, at dette Skridt ikke vilde løbe af for mig med Lykensfningsadresser, Berømmelsesskrifter, store Belønninger, o. s. v., men derimod med Skamskrifter, løgnagtige Rygter, Arrerationer med meget mere, saa ikke det mindste eller stærkeste Onde kan møde mig, uden at jeg jo for længe siden er forberedt paa at modtage det; jeg saae dengang og jeg seer endnu meget vel, hvad for en Klasse af Borgere i Samfundet jeg stiller mig imod, nemlig en Klasse af rige, kloge og mægtige Medborgere, der have Magt til at forfølge og chikanere mig paa mange Maader; men i Tillid til den Sags Retfærdighed hvorfor jeg kæmper, og til de danske Loves Bestyttelse saalænge deres Bud er min Rettefærdighed, — og at de hidtil have været dette, har det glædet mig at selv Amtmand Neergaard har maattet beridne, — skal dette ikke i mindste Maade afkræfte mig fra, af min yderste Kraft og Evne, at virke til mine fortrykte Medborgeres Udfrielse fra Godseiernes vilkaarlige Herredømme, idet jeg siger med Luther, „om der er ligesaa mange Djeule imod mig som der er Tagstene paa Husene“, skal jeg dog vedblive at gaae den Vej jeg anseer for den rette, thi „Gud han er min faste Borg, han kan mig bedst bevare!“

Lundby i Marts 1845.

Peder Hansen.

Jeg er født i Sallerup By i Rjøng Sogn, beliggende imellem Næstved og Bordingborg, den 8de December 1801. Mine Forældre vare Huusmand og Smed Hans Christensen og Hustru Birthe Pedersdatter, af hvilke min Moder endnu lever, 82 Aar gammel, men min Fader er for flere Aar siden afgaaet ved Døden. Foruden mig havde de endnu en Søn, 6 Aar yngre end jeg. Neppe 5 Aar gammel begyndte jeg at gaae til Skole, hvor jeg strax viste en ualmindelig Lyst og Anlæg til at læse og tænke, hvorimod jeg ingen Lyst havde til at skrive eller regne, hvilket dog, ved min Skolelærers og mine Forældres Bestræbelser, baade med det Gode og med Strængheid, forandrede saaledes, at jeg blev den Dygtigste af alle Rjøng Sogns Skolebørn. Ia jeg gjorde en saadan Fremgang at jeg i mit 12te Aar blev af daværende Sognepræst for Rjøng Menighed, Hr. Pastor Tage Müller, nu Biskop i Ribe Stift, beordret til kun at aflægge Regnskab for ham og ikke for Skolelæreren (der ikke var nogen Seminarist), for hvad Fremgang jeg hver Uge gjorde i Skrivning, Regning, Religion, Fædrelands-

og Verdenshistorie, Geographie, Landkort o. s. v., og da Præsten bestemt hver Onsdag kom i Skolen, naar hans Helbred tillod det, (Beirliget brød han sig ikke om), saa læste han for mig og med mig hver Gang, hvorved jeg naturligviis erholdt langt flere Kundskaber, end Skolelæreren var i Stand til at kunne meddele mig. 1816 confirmeredes jeg af fornævnte Tage Müller, og nu lærte jeg at spille Violin saaledes, at jeg spillede til Bryllupper og andre Gilder, hvorved jeg havde temmelig god Fortjeneste. Da jeg blev ældre, og fik Kraft til Bønderarbejde, tjente jeg i flere Aar 4 à 5 Dage om Ugen om Sommeren hos en Bønde, hvorved jeg fortjente nogle Tønder Sæd, noget Terveffjær, og Bogn til at kjøre Tørvn hjem med, medens jeg saa om Vinteren var hjemme hos mine Forældre, og deels var min Fader behjælpelig ved Smedeprofessionen, deels spillede Violin samt øvede mig i Læsning, Skrivning og Regning. Saaledes henlevede jeg indtil i mit 27de Aar, da jeg den 25de Juli 1828 ægteviedes i Kjøng Kirke til min nuværende Kone Dorte Jørgensdatter, af den samme Præst der i mine Skoleaar havde lagt Grundvolden til de faa Kundskaber jeg siden har erhvervet mig. I dette Ægteskab er jeg blevet Fader til 6 Børn, nemlig 1 Søn og 5 Døtre, af hvilke den Ene er død. Da jeg var blevet gift, gif det mig som saamange Andre af min Klasse, jeg havde ingen Bopæl; jeg fik derfor opspurgt mig en Indsiddersleilighed hos en Bønde her i Lundby, hvor jeg da flyttede hen til Mikkelsdag 1828, og boede der i 3½ Aar, indtil jeg endelig af den daværende Forvalter Båhr paa Lundbygaard, hvem jeg af og til i 3 Aar var behjælpelig ved Godsad-

ministrationen, erholdt Fæste, eller vel rettere, kun mundtlig Løfte paa det Huus jeg nu beboer, thi jeg flyttede i Huset i Sommeren 1832, men erholdt først Fæstebrev derpaa i 1842, uden at jeg i de 10 Aar havde mindste Beviis eller Forsikkring for at blive i Huset; en Lykke er det, at jeg dog nu har faaet Fæste paa det, thi mit Hershabs, Frue Arbøe, har faaet Postsecretair Wolff til Laugværge.

Denne korte Skildring af mit Livs vigtigste Afsnit, har jeg anseet det passende at meddele, efterdi jeg veed, at Flere have troet, at jeg maatte have haft en anderledes Opdragelse og Underviisning end andre Bønders Børn, og for at vise dem, at det beroer meest paa Iver og Lyst hos dem selv, om de skal blive oplyste og selvstændige Mænd, eller uoplyste og villieløse Slaver af Andre.

Jeg skal nu meddele ordlydende det aristokratiskke Kloverblads Angreb paa mig, for at Læserne bestandig kan have deres Ord for Die, naar de læse mit Svar.

Den første var Postsecretair (nuværende virkelig Kammeraad) Benjamin Wolff, som af et Papir oplæste følgende:

„Jeg skal her tillade mig at yttre et Par Ord om Maaden, hvorpaa disse mangfoldige Petitioner ere blevne til. Det er bekjendt, at en Huusmand i Præsto Amt har gjort sig det til Næringsvei at drage omkring i Landet med saadanne Petitioner og samle Underskrifter paa dem. Jeg behøver kun at anføre hans egne Ord, saaledes som disse findes i en Beretning om Resultatet af hans Reiser med disse Petitioner, hvilken Beretning har været indrykket i et i Kjøbenhavn udkom-

niende Alod. Han siger nemlig deri, at han i Præste Amt, paa Moen og i 3 Sogne i Sorø Amt har faaet Underskrifter paa 4 forskjellige Andragender til Stændersforsamlingerne, og at der paa tvende af disse Andragender vare 1009 Underskrifter, paa det tredie 945, og paa det fjerde 946. Endvidere tilføier han, at han fra Beboerne paa Falster har faaet 828 Underskrifter paa det ene Andragende, 809 paa det andet, 826 paa det tredie og 884 paa det fjerde. Naar alle disse Underskrifter lægges sammen udgjøre de ialt 6247. Disse Andragender er det, som ere indkomne hertil Forsamlingen, og den samme Mand har senere været i Holbeks Amt, fra hvilken Omstændighed det hidrører, at saamange Andragender ogsaa ere indkomne fra dette Amt. Jeg sagde, at han gjorde sig en Næringsvei af at reise omkring med Petitioner, og jeg skal i denne Henseende bemærke, at jeg holder i min Haand en Udskrift af et Bidnesforhør, som er optaget ved Bordingborg søndre Birkedistricts Politiret, og hvorunder det er oplyst, at han flere Gange har taget 1 Mk. for hver Underskrift. Jeg skal ikke trætte Forsamlingen med at oplæse bemeldte Udskrift, men blot udhæve, at det i Forhøret blandt Andet er af et Bidne forklaret, at den ommeldte Huusmand havde yttret, at han maatte have 1 Mk. af hver for at reise med en Ansøgning, hvorpaa han havde samlet Underskrifter, at Bidnet 3 forskellige Gange har betalt ham 1 Mk., og at bemeldte Person sidste Gang sendte Bud til Bidnet, at han havde faaet 3 Gange Betaling af de fleste andre Huusmænd. Nu vil jeg spørge, hvad der kan reflecteres paa saadanne Andragender; disse ere ikke et Udtryk af Trang og Nød hos Petitionairerne, men et Bærk af en enkelt Mand, som har gjort sig det til Næringsvei at drage om med Petitioner og samle Underskrifter; og da det, som tidligere er bemærket, sees, at han har faaet over 6000 Underskrifter paa sine Andragender til Stænderne, saa maa han sikkert, naar han har ladet sig betale 1 Mk. for hver Underskrift, have en god Næringsvei."

Amtm. Rmbr. Neergaard sagde:

"Jeg skal ved denne Leilighed, og efter den Foranledning, som en æret Deputeret dertil har givet, blot nævne, med Hensyn til en af Concipisterne af deslige Andragender, Peder Hansen i Lundbye, at det

er nøie undersøgt af Amtet, om denne Mands Forhold, saa forfæsteligt det ellers maatte være, kunde, forsaavidt det er blevet oplyst ansees aldeles criminelt (strafbart) efter vor Lovgivning; men Amtet er ikke hidtil kommet til en saadan Overbeviisning, og er i sin Formening om Forstaaelsen af den Forordning, hvorom der vel nærmest maatte være Spørgsmaal, Frdg. af 15de Decbr. 1820^{*)}, givet Medhold af vedkommende Autoriteter. Det vilde altsaa være urigtigt at anlægge Sag under saadan Omstændighed; thi der kan ikke være Tale om, at Manden skulde have prædiket Oprør; han har kun samlet et stort Publikum, forestillet dem, hvor godt det kunde være, om de bleve Selveiere, og forelægger dem derpaa en Petition, som de underskriver mod en vis Betaling."

Ambirre. Benzon yttrede:

„Lehmann havde vel meent, at det var under Forsamlingens Bæredighed at besjæftige sig med en saadan ubekjendt Person (mig), men jeg tror, at det er i Statens velforstaaede Interesse, at opløse Bondestanden om, hvad det er for Personer som have det Hverv at vildelede den, og jeg skal derfor tilføie, at der foreligger mig her et Brev, fra en agtet Embrdsmand, der paa Forespørgsel melder, at bemeldte Peder Hansen i 1836 har været under Justitiens Tiltale for Falskneri og bedragerisk Forhold, og ved Dom ifkun er bleven frifunden for videre Tiltale, mod at betale alle af hans Arrest og Action flydende Omkostninger, og jeg maa da spørge Enhver der ved, hvad en Friindelses Dom i disse Udtryk har at betyde, hvad Tillid man kan have til Petitioner, der ere indgivne og bekræftede af en saadan Person, og om det ikke er ønskeligt, at der sættes en Grænse for det Uvæsen heraf kan flyde; jeg har tidligere forundret mig over, at en saadan Omstændighed for

---

^{*)} Frdn. af 15de Decbr. 1820 angaaer alene Klagers og Ansøgningers Affattelse og Indsendelse; og kan selgelig aldeles ikke være anvendelig paa Petitioner til Stænderne. § 5 fastsætter Straf af Arbeide i Forbedringshuset for dem „som befinde at ophidse og forlede Andre til aabenbare falske Klagemaal og løgnagtige Angivelser."

at vilblede og opirre Almuen, taales af vedkommende Politimester, hvis Pligt jeg antog det maatte være at forhindre og standse dette Dade i Fødselen; men efter hvad jeg idag har erfaret af Kmbr. Neergaards Foredrag, seer jeg, at jeg heri har feilet."

Disse Angreb og Klagepunkter imod mig er det jeg i denne lille Bog vilde besvare og oplyse Sammenhængen med, saa udførlig og sandfærdigt som jeg formaaer, og dette mit Forsvar deler jeg i tvende Dele, nemlig: 1) Min Action; og 2) Min Agitation.

1. Min Action.

I Februar Maaned 1829 blev jeg ansat ved Bordingborgs søndre Birks Ret, som Stokkemand for Lundby Sogn og Stærnevidne for Lundby, Hammer og Mogenstrup Sogne, hvor jeg i Forening med en anden Mand, ved Navn Peder Hermansen, som ogsaa boede heri Byen, og var Stærnevidne for de tre Sogne og Stokkemand for Hammer og Mogenstrup Sogne. I de to første Aar syntes jeg godt om at være Tingmand, endskjøndt jeg havde det mindste District, thi den daværende Birkedommer, Cancellisecretair Otto Peder Rink, var ret en herlig Mand, der ikke fradrog os det Mindste i de Gebyrer der tilkom os, men betalte os dem contant uden allermindste Afkortning, ja endog enkelte Gange med Tillæg, og ofte førend vi havde fortsent dem; ligesom ogsaa hans Fuldmægtig og Contoirister omgikkes os paa en honnet Maade. Anderledes blev det derimod for os da Kammerraad Dr. jar. Kall kom til Embedet, ikke fordi han selv fornærmede nogen af os, men han lod sin Fuldmægtig, Handrup, styre hele Embedet, og denne var et stolt og herskesygt

Menneſte, der ikke anſaae os Tingmænd for Menneſter af ſamme Natur ſom han ſelv; talte vi i hans Nærværelſe var han ſtuds og grov, og, efter alt hvad jeg kunde ſtjønne, bildte han ſig ind at beſidde den allerhøieſte Magt og Myn- dighed over hele Birkedistriktets ſimple Beboere. I hans Tid, omtrent 4 Aar, fik vi heller ikke alle de Gebyrer vi fortjente ſom Rettens Bidner, og naar vi forlangte Regn- ſkab bleve vi afviſte, enten med tomme Lofter eller med Grovheder. En ſaadan Behandling kunde jeg ikke taale, jeg blev kjed af min Beſtilling og opfyldte ikke mine Plig- ter, mødte ikke ſom Stofkemand paa de beſtemte Dage, og da Fuldmægtigen nogle Gange ſendte Bud efter mig, ſva- rede jeg, at da jeg ikke kunde ſaae noget Regnſkab for hvad jeg fortjente, havde jeg ikke mere Lyst til at opfyldte mine Pligter, hvorfor de kunde affætte mig fra Beſtillingen. Følgen heraf var, at Kammerraaden androg hos Amtet om at jeg maatte blive affat fra mine Beſtillinger ſom Stofkemand og Stævnevidne, og at jeg maatte blive anſeet med Muſkt for min Forſømmelſe; dette bevilgede naturlig- viis Amtmanden Grev Knuth, og det overlodes til Kam- merraad Kall at diſtere og inddrive Muſkten hos mig; Kammerraaden, ſom imidlertid vel nok ſaae, at det var me- get mere broget hos ham ſelv, lod ſig nøie med, blot at lade forkynde Amtets Reſolution for mig, og en ganſke kort Tid derefter blev han og hans Fuldmægtig ſuspendet paa Grund af deres Embedsførelſe, ſaa vi ſaldt næſten paa en og ſamme Tid. Da dette var foregaaet med diſſe Herrer blev deres Regnſkaber efterſete og opgiorte, og Flere, ſom havde kjøbt paa Auctioner og for længe ſiden betalt deres Auctionsregninger, bleve nu paa ny affordrede

Betalingen; i Forening med den anden Tingmand havde jeg betalt endeel af disse Auktionsregninger for de Vedkommende, hvorfor vi havde modtaget Fuldmægtig Sandrups Qvitteringer, og da vi omhyggelig havde gjemt disse, saa leverede jeg Flere deres Qvitteringer, da de henvendte dem til mig derom, og de øvrige jeg havde i min Besiddelse stræbte jeg at faae besørget til deres Giere, for at de ikke skulde komme til at betale oftere. Men, hoød skeer! Da de ommeldte Mænd nu foreviser de Qvitteringer de deels havde faaet af mig, og deels selv havde direkte betalte, saa nægter Sandrup at have qvitteret dem og beskylder mig for at have skrevet hans Navn under paa dem; Følgen heraf blev, at den constituerede Birkedommer, Landvæsenscommisair Meldeblad sendte sin Fuldmægtig Schaarup til Lundbygaard den 11 August 1835, da jeg havde begyndt Tiendetællingen i Hammer Eogn for Forpagteren paa Lundbygaard, for at belægge mig med Arrest, og, uden at det tillodes mig først at tage Afsked med Kone og Børn, førtes jeg til Bordingborg, hvor man indsatte mig i et Hul, der ikke var 3 Alen langt og ikke 2 Alen bredt, det Rum iberegnet som optoges af Kassen jeg havde at ligge i, og i dette Fængsel var jeg indspærret i 16 Uger og 3 Dage; jeg blev behandlet som om jeg havde været en Morder eller Mordbrænder, og det uden nogen Skyld eller Brøde; næsten alle juridiske Mænd arbejdede paa min Undergang, medens jeg var indespærret saa jeg neppe kunde røre mig, men jeg udholdt alle Angreb med rolig Bevidsthed og freidigt Mod, indtil endelig min Frisindelse paafulgte.

Dette er en kort Beretning om denne Sags rette

Sammenhæng, men for at de ærede Herrer Godseiere og deres Benner, hvoraf nogle endog have havt den Godhed at udsprede, at jeg har været i Tugthuset, ikke skulle gjøre dette til Vogn, eller falde det en forfalsket og opdigtet Fremstilling, saa har jeg befojet en Udskrift af den hele Akt in forma, og skal heraf afgjenge alt det der kan have nogen Betydning til Sagens rette Bedømmelse.

Den i Sagen affagte Dom er saalydende:

„Ifølge Præstoe Amts Ordre af 25de October forrige Aar, actioneres forrige Tingmand Peder Harsen af Lundbys for at have gjort sig skyldig i Falsknerie og bedrageligt Forhold, i det han fra Auktioner, ved hvilke forrige Fuldmægtig Handrup var Incassator, har modtaget nogle Auktionsregningers Beløb, og derefter paa Auktionsregningerne skrevet Ordet „Betalt“ tilligemed Handrups Navn, uden senere til denne at aflevere Beløbene.

Tiltalte har stadigen benægtet at have efterskrevet Handrups Navn og derhos paastaet, at han til Handrup har afleveret de af ham incasserede Penge.

Handrup har derimod erklæret, at det paa de fremlagte Regninger Litr. A til T incl. samt fra Litr. 21 til LL skreves „Betalt“ tilligemed hans Navn, ikke af ham er skrevet, — at han ikke heller dertil har bemyndiget Noget, og som Følge deraf erklæret disse Quitteringer for at være falske, ligesom han og har benægtet at have modtaget noget Beløb hvorfor de Regninger ere udstædte, der af ham, som anført, ere anseete som falske, hvilke Forklaringer af Handrup ere beedigede.

Disse Forklaringer af Handrup bekræftes af følgende Indicier:

- 1) Under et af Landmaaler Boesen og Fuldmægtig Ebbesen afgivet og edeligen bekræftet Skjen over de under Litr. A til T fremlagte Regninger, have disse erklæret, at de antog at alle de derpaa

tegnede Dvitteringer vare vægte, eller at Regningerne ikke vare kvitterede med Handrups egen Haandskrift.

- 2) Ved flere afhørte Personers edelige Forklaringer er det godtgjort, at de have leveret deres Auctionsregninger tilligemed de paalydende Pengebeløb til Tiltalte, for at besørge disse afleverede til den antagne Incassator Handrup, imod at erholde Regningerne kvitterede tilbage, og deriblandt flere af de under nærværende Sag fremlagte Regninger.
- 3) Imod Tiltaltes Benægtelse maa det antages at være bragt til en høi Grad af Formodning, at han da han den 11te August f. X. blev transporteret fra Lundbhegaard til Bordingborg, har, i et ved Landeveien værende Kist, henlagt endel Auctionsregninger, hvis paategnede Dvitteringer fra Litr. 21 til LL ligeledes ere erkjendte for falske.
- 4) Foruden at denne Omstændighed synes at faste en velgrundet Mistanke paa Tiltalte om at have gjort sig skyldig i de ham imputerede Forbrydelser, maa endvidere bemærkes: at Tiltalte altsaa har ført hos sig de saaledes fundne Regninger, hvis Dvitteringer ere erkjendte for falske, efterdi han ikke var ved sit Hjem efterat han blev anholdt paa Lundbhegaard og dog medbragte adskillige Regninger til Arresten, samt at han ved saaledes at føre Regningerne hos sig har villet søge at forhindre at de ikke faldt i Rettens Hænder eller bleve udleverede af hans Hustru naar han ikke var hjemme.
- 5) Endvidere er det af nogle af de afhørte Deponentere omforklaret, at de flere Gange have anmodet Tiltalte om at erholde Dvittering for de Auctionsbeløb de i sin Tid have anmodet ham om at betale til Handrup, men at Tiltalte da har vidst at unddrage sig derfra, deels ved at foregive, at han ikke havde Leilighed til at opsøge Regningerne og deels ved Løvet om, naar han fandt disse, da at bringe dem til de Vedkommende, uden at saadant dog senere blev efterkommet.
- 6) Desuden maa bemærkes: at Huusmand Peder Jørgensen af Blangsløv ved at forevises Regningen Litr. 21 har forklaret, at han vel

havde leveret Tiltalte en ham tilsendt Auktionsregning, tilligemed dens paalydende Beløb, men ikke den ham nu foreviste, som er forsynet med en som falsk erklæret Dvittering.

7) Fremdeles har Huusmand Peder Pedersen af Mogenstrup forklaret, at han til Tiltalte havde leveret et Beløb af 2 Rbd. 3 sk., uden at han havde modtaget nogen Regning fra Incassator, og i det bemeldte Peder Pedersen senere anmodede Tiltalte om Dvittering, har denne nægtet ham saadan under Foregivende, at han ikke kunde meddele hver enkelt Mand Dvittering. Naar nu hensees til at denne Nægtelse er af Tiltalte fremsat den 9de August eller 2 Dage forinden han blev anholdt, og at Tiltalte desuagtet under Forhørerne har vedgaaet at have skrevet Regningen Litr. S lydende paa fornærnte Peder Pedersen og det afleverede Beløb, samt at denne Regning af Arrestforvareren er funden i Tiltaltes Børge, maa det antages at sidstnævnte den anførte 9de August da Peder Pedersen affordrede ham Dvittering, har været vidende om, at Dvittering for Beløbet allerede var udfærdiget, da en saadan ikke senere af Handrup kunde være udstædt.

8) At Tiltalte i næsten 2 Aar har vidst at tilbageholde de Dvitteringer, som efter hans Paastand ere udstædt af Incassator Handrup for de ligeledes efter hans Forsikring til ham afleverede Beløb, formenes ogsaa at være en Omstændighed, der leder til Formodning om, at Tiltalte maa være skyldig i de ham paaagtede Forbrydelser, og som han saaledes har bestræbt sig for at skjule saalænge som muligt.

Imidlertid kjennes der dog ikke af det Foransførte at kunne udledes et saa tilstrækkeligt Beviis, at Tiltalte imod sin Benægtelse kan ansees efter Lovens 6—18—6 sammenholdt med Forordningen 24de September 1824; thi vel har forrige Fuldmægtig Handrup edeligen erkjendt de paa de fremkomne Regninger tegnede Dvitteringer for at være falske, i det hans Navn derpaa er skrevet uden hans Villie og Vidende, ligesom han og under sin aslagte Eed har benægtet, saavidt han veed, at have modtaget de respective Beløb, hvorpaa de

af ham som foranført erkjendte falske Dvitteringer lyde, men han har ikke fordriftet sig til med Bestemtbed at erklære at de foresundne falske Dvitteringer ere skrevne af Tiltalte.

Heller ikke har Landmaaler Boesen og Fuldmægtig Ebbesen med Bløshed, kunnet bevidne, at Tiltalte personlig har skrevet de berørte Dvitteringer, men kun at disse ligne mere Tiltaltes end Handrups Haandskrift.

Tiltalte vil altsaa for Actors videre Tiltale i denne Sag være at frifinde, hvorimod der dog in specie med Hensyn til det om Tiltalte oplyste Forhold, synes at være tilstrækkelig Grund til at tilpligte ham Udredelsen af de af hans Arrest og Actionen løvlig flydende Omkostninger, hvoriblandt Gallarium til Actor Lieutenant Procurator Clausen i Retsved, som bestemmes til 6 Rbd., og til Defensor Procurator Arenzen 4 Rbd., samt Diætpenge til Førstnævnte efter Overrighedens nærmere Bestemmelse.

Sagførelsen har saavel fra Actors som Defensors Bedkommende været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret:

Tiltalte forrige Ringmand Peder Hansen af Lundbye bør for Actors videre Tiltale i denne Sag fri at være.

Derimod bør han udrede alle af hans Arrest og Actionen løvlig flydende Omkostninger, hvoriblandt Salair til Actor Lieutenant Procurator Clausen i Retsved 6 Rbd. Solv, og til Defensor Procurator Arenzen Fire Rigsbankdaler Solv, samt Diætpenge til Førstnævnte efter Overrighedens nærmere Bestemmelse.

At efterkommes under Udsæd efter Loven.

Bordingborg søndre Birts Extraret, den 20de Februar 1830.
Nedebled.

Som Meddomsmænd:

Hans Pedersen. Peder Jensen. Frederik Rast.
W. Henriksen."

Jeg skal nu, angaaende hver enkelt af de Poster som er udhævet i Dommen, anføre hvad der findes til deres rette Belysning i Akten, og som Dommeren efter min Formening ikke har taget tilbørligt Hensyn til, eller tillagt den Indflydelse som han burde.

Til 1ste Post; Om de to deri nævnte Skjønsmænd hedder det Pag. 36 i Akten, at de „begge i lang Tid have samarbeidet med Fuldmægtig Handrup paa Rmr. Dr. juris Ralls Embedskontoir,” og den ene af dem opgiver selv senere, at han næsten daglig har levet sammen med Handrup fra 1ste Mai 1832 til 12te Decbr. 1834. Dette er vigtigt at lægge Mærke til, naar man vil dømme upartist om deres Upartisthed i Sagen.

Da jeg ikke erkjendte disse Mænd for upartiste, saagjorde jeg hvad Akten beretter saaledes Side 45:

„Arrestanten begjærede at et Par Sognesfogder maatte blive udmeldte til at bedømme om der findes nogen Liighed imellem hans Skrivt og Dvotteringerne paa Auktionsregningerne fra Littr. A til T inclusive. — Denne Begjæring troede Dommeren ikke at burde indrømme, foræmmelig fordi ingen af Sognesfogderne i Bordingborg sendte Birkens Jurisdiktion besidde en saadan Skrivkyndighed, at de med Paalidelighed kunne bedømme Arrestantens Skrivt. Derimod blev Arrestanten tilpurgt om han ønskede et Oversyn af Skrivkyndige Mænd, hvilket han besvarede benægtende.”

Man seer her at de Mænd jeg ansaae for upartiste vare ikke Dommeren kyndige nok, og de han holdt for kyndige vare efter min Formening ikke upartiste.

2den Post er fuldkommen Sandhed, og er aldrig af mig benægtet, men jeg kan ikke indsee hvad Dommeren deri vilde finde til Bestyrkelse for Handrups Bestyldning.

Til 3die Post. Naar Dommeren her vil finde en Bestyrkelse for Handrups Bestyldning mod mig deri, at der var tilveiebragt Formodning om at jeg ved Landeveien i et Krat havde henlagt endeel Regninger, hvoraf Dvitteringerne paa omtrent Halvdelen af dem skulde være falske, saa er det dog nok temmelig meget at sætte en offentlig Plet paa en Mand paa en blot tilveiebragt Formodning, og desuden var der meget som talte imod en saadan „Formodning.“ Det var 29 Regninger der fandtes i det omtalte Krat, og af disse erkjendte Handrup selv de 14 for rigtige, hvilket Aften udviser i følgende Ord:

„Beløbene for de fem Sedler fra Litr. M. M. til Q. Q. incl. erkjender han (Handrup) at have modtaget af Dvittanten forrige Tingmand Peder Hansen (de vare nemlig qvitterede af mig), Dvitteringen paa Auktionsregningerne Litr. R. R. til Z. Z. erkjender han selv at have meddeelt. Endelig antager han at Dvitteringen Litr. A. A. virkelig er udstædt af Contoirist Thierri, og at dens Beløb er afleveret til Deponenten“.

Hvor skulde jeg da falde paa, at bortkaste Dvitteringer der vare fuldkommen rigtige? Eller var dette ikke en Omstændighed der maatte have svækket Dommerens „Formodning“. En anden Omstændighed der maatte have samme Virkning gjorde jeg ham i et af Forhørerne opmærksom paa, hvilket Aften saaledes ommelder:

„Dommeren foreholdt Arrestanten, at de ham i Dag foreviste Auktionsregninger ere fundne i et Ellekrat ved Nedervindinge, hvor de formentlig af ham ere henlagte eller henslangte, idet Arrestanten enten maa have været nede af Bognen, eller kastet dem fra samme, den Aften han blev transporteret til Bordingborg og indsat i Arresten, men han vedblev desuagtet sin afgivne Forklaring, og bemærkede til Bestyrkelse

for sammes Rigtighed, at han ved sin Ankomst i Arresten havde været i Besiddelse af endeel andre Auctionsregninger, nemlig de som Arrestforvareren fandt ved Visitationen samme Aften, og naar han havde bortkastet eller bortslængt den største Deel af Regningerne, havde det jo ogsaa været rimeligt, at han havde gjort det samme ved den mindste Deel af dem."

Forresten er dette Punkt videre omhandlet i min beklædte Forsvarers Indlæg, hvilket jeg siden meddeler og hvortil jeg henviser.

Til 4de Post: Efterat Dommeren i 3die Post lader det være en „Formodning,“ at jeg havde henkastet de i Krattet fundne Regninger, bliver det i 4de Post til en afgjort Sag, idet der siges at jeg „altsaa“ har ført disse Regninger hos mig, da jeg blev anholdt paa Lundbygaard og ikke senere var ved mit Hjem, og paa dette „altsaa“ bygges derpaa raskest uden videre den Slutning, at dette skete for at de ikke skulde falde i Rettens Hænder eller blive udeliveredede af min Kone naar jeg ikke var hjemme. Skulde slige løse og ubegrundede Slutninger virkelig høre hjemme i vort offentlige Rettergangsvæsen, da var hver den Mand høilig at beklage der faldt i Rettens Hænder, thi da kunde Ingen være sikker paa at nyde Ret. Jeg har af Aften godtgjort, at selv Handrup erkjendte Halvparten af de fundne Regninger for rigtige; hvi skulde jeg da have frygtet for at disse faldt i Rettens Hænder, dersom jeg havde havt dem i mit Eie? Og de andre som Handrup erklærede for falske, hvi skulde jeg mere frygte for at de, end alle de øvrige som jeg i de samme Dage leverede til deres Eiere, faldt i Rettens Hænder? Vil man spørge hvorfor jeg da førte dem hos mig, som jeg var i Besiddelse af ved min Anholdelse, da

svarer jeg, at da Mange ved den anstillede Undersøgelse mod Handrup krævedes paany for Auktionsbeløb som de engang havde betalt, enten til mig eller til den anden Tingmand, saa henvendte en Deel af dem sig til mig, for at faae deres Qvitteringer, og dem jeg havde udleverede jeg da; ja jeg tilsendte Flere deres qvitterede Regninger uden at de havde forlangt dem. Resten førte jeg nu hos mig, for at jeg, hvor jeg traf deres Giere, kunde levere dem samme. I mit Hjem kunde de ikke faae dem, naar jeg var ude, da min Kone ikke kan læse Skrift, hvorimod de kunde faae dem af mig hvor de traf mig, naar jeg havde dem hos mig.

Til 5te Post: I et Forhør den 12te August 1835 forklarede Indsidder Henrik Hansen af Lundby at en paa hans Navn lydende og i Retten fremlagt Regning

„er sidste Søndag, forsynet med den derpaa værende Qvittering, tilbageleveret af Peder Hansen uden at Deponenten har fordret den tilbage, eller ved Grunden til at Tilbageleveringen skete.“

Gaardmand Niels Olsen af Hammer forklarede:

„Nogen Tid derefter (efterat jeg havde modtaget Regningerne og deres Beløb) traf Deponenten Peder Hansen, dog ikke ved hans Hjem, og spurgte ham om Auktionsregningerne vare betalte, hvortil han svarede, ja jeg har betalt Pengene, og Du kan faae Qvitteringerne naar Du engang kommer til mig. Deponenten kom imidlertid ikke til Peder Hansen førend Indkaldelse var sket til Forhøret igaar, da han tog over til Peder Hansen igaar Morges og fik udleveret de her i Retten ham foreviste tvende Auktionsregninger.“

Gaardmand Ole Nielsen forklarede, at han havde leveret mig tvende Regninger for at jeg skulde betale deres Beløb for ham,

„men Deponenten fik ikke Regningerne tilbage førend i Søndags da

han selv afhentede dem hos Peder Hansen for at kunne forevise dem ved det til igaar berammede Forhør."

I et Forhør den 22de August forklarede Huusmand Hans Hansen af Hammer, om en Regning jeg havde betalt for ham:

"Auctionsregningen blev imidlertid ikke tilbageleveret før end Deponenten, der blev indkaldt angaaende Beløbet, forlangte den tilbage, og var den da forsynet med den derpaa værende Dwittering."

Gaardmand Johan Nielsen af Hammer forklarede om en ham vedkommende Regning:

"Han modtog Regningen i dens nuværende Stand den 11te dennes, efterat han derom havde henvendt sig til Peder Hansen."

Gaardmand Rasmus Nielsen af Hammer forklarede: "at Auctionsregningen Litra F med den derpaa værende Dwittering er modtaget fra forrige Tingmand Peder Hansen i Lundby den 9de dennes, da Deponenten henvendte sig til ham for at kunne fremvise Regningen ved det til den 11te næstefter berammede Forhør."

Huusmand Jacob Hansen Pou forklarede:

"at Auctionsregningerne Litra G og H der bleve ham forevist ere ham udliveredede med paategnede Dwitteringer Søndagen den 9 dennes af forrige Tingmand Peder Hansen i Lundby."

Skomager Lügghofft forklarede, at efterat han havde leveret mig en Auctionsregning tilligemed dens paalydende Beløb

"har Deponenten ikke seet Regningen, og kun een Gang spurgt derom, for henved et Aar siden, ved hvilken Leilighed Peder Hansen sagde at Regningen var quitteret, og at han engang naar han kunde huske det vilde bringe den til Deponenten."

Poul Olsen af Ring forklarede om en Regning han havde anmodet mig om at betale:

"Siden den Tid har Deponenten ikke seet Regningen, og heller ikke talt med Peder Hansen derom."

Huusmand Simon Christensen af Hammer forklarede, at han havde leveret mig Regningen Litra U for at betale den:

„Siden har Deponenten ikke seet Regningen. Han har engang været i Peder Hansens Huus og krævede Regningen tilbage, men Peder Hansen har undskyldt sig med, at han dengang ikke havde Leilighed til at opsoge Regningen, og bad Deponenten at komme igjen en anden Gang, hvilket Deponenten imidlertid har undladt.“

Huusmand Lars Nielsen forklarede, at han havde leveret mig Regningen Lit. O. O. og Penge til at betale den med.

„Deponenten har senere krævet Sedlen af Peder Hansen, men dette skete som oftest tilfældigen, men ikke i hans Hjem, og Deponenten fik ikke Sedlen tilbage.“

Niels Alifassen forklarede om Regningen K. K. at han havde leveret mig den tilligemed Penge at betale den med.

„Han bemærkede at han samme Dag som han skulde møde ved Forhøret indfandt sig hos Tingmand Peder Hansen, og krævede Regningen, men han nægtede da at være i Besiddelse deraf.“ (det var nemlig en af de i Krattet fundne.)

Hjulmand Peder Poulsen fra Snese forklarede den 16de Novbr. om Regningen Lit. R. R., som han havde givet mig i Commission at betale:

„Deponenten har engang sendt Bud efter Regningen, og han har selv engang forlangt den tilbage i quitteret Stand da han traf Peder Hansen ved en Auktion i Lundby. Peder Hansen svarede da, at han havde Regningen hjemme og at Deponenten kunde faae den udlæveret en anden Gang, da Peder Hansen ikke havde Leilighed den Dag til at hente den.“ (Denne Regning havde Handrup selv i et foregaaende Forhør erkjendt at have quitteret.)

Disse vare, med Undtagelse af den i Dommens 7de Post omhandlede, alle dem der fremkom i Sagen med

Forklaring om, at de havde forlangt deres quitterede Regninger af mig. Det sees heraf, at jeg havde sendt Een sin Regning uden at han havde forlangt den; af 8 Dvitteringer som vare forlangte tilbage af mig i min Bopæl, havde jeg strax udleveret de 7; at jeg ikke kunde levere de tre, som udenfor min Bopæl krævede deres Regninger, disse, skulde vel dog ikke være mistænkeligt. Naar det nu i Dommens 5te Post hedder at „nogle af de afhørte Deponenter“ flere Gange havde anmodet mig om deres Dvitteringer, men at jeg havde vidst at unddrage mig derfra, saa har jeg her af Aften godtgjort, at disse „nogle“ er een Eneste, medens Dommeren ikke har bemærket at 8 have strax paa Forlangende faaet deres udleverede. Det var altsaa denne ene Rægtelse der skulde bestyrke Handrups Beskyldning mod mig, skjøndt Grunden til Rægtelsen var, at jeg i det Dieblis „ikke havde Leilighed til at søge den op!“ Jeg gad vidst om Dommeren aldrig havde nægtet Nogen nogle dem tilhørende Papirer, paa Grund af at han ikke havde Leilighed til at søge dem op, og hvad han i saa Fald vilde have sagt, naar Andre heri vilde have fundet Grund til Mistanke om hans Redelighed. Men hvad der end mere vil forbause Læserne er, at denne Auktionsregning, Lit. U., var en af dem om hvilke det hedder i Aften:

„Hvilke Regninger ere udfærdigede af Fuldmægtig Handrup, og quitterede af Peder Hansen.“

og om hvilke Handrups Forklaring lød saaledes:

„Hvad angaaer de tre sidst fremlagde Auktionsregninger, Lit. U. V. og X., da erkjender han at disse Regningers Beløb ere afleverede til ham.“

Altsaa, medens jeg ubleverede uden Frygt eller Tilbageholdenhed alle de Regninger, som min Anklager paaastod at være falske, da jeg vidste de vilde blive fremlagt i Retten, saa skulde det være mistænkeligt at jeg, paa en Tid da det aldrig kunde ahnes at den vilde komme i Rettens Hænder, ikke havde Veilighed i det Dieblif det forlangtes at opsoge en Regning, som selv af min Anklager erkjendtes for rigtig. I Sandhed, en mærkelig Slutning!

Til 6te Post: Det fremgaaer af Akten, hvad der i det Følgende vil blive anført flere Exempler paa, at Handrup var uefterrettelig med at affrive i sine Regnskaber de Penge der betaltes ham, og dette maa ogsaa have været Tilfældet med den i denne Post ommeldte Regnings Beløb, som jeg havde leveret ham. Om denne Regning, som Dommeren urigtig har betegnet som Litr. Y. da det var Litr. T., hedder det i Akten:

„Han (jeg) blev igjen foreviist Regningerne Litr. Q. R. S. og T., og erklærede paa given Anledning at have skreven disse fire Auctionsregninger efter en ham af Fuldmægtig Handrup leveret Restanceliste;“ og om denne Liste, hvorom mere siden, forklarede Handrup at den var leveret den anden Tingmand og mig „deels for at erfare om nogen enkelt urigtigen maatte staae paa Restancelisten, og deels for i saa Fald (?) tillige at paaminde ham om Betaling.“

Rigtigheden af min Forklaring, at denne Regning var skrevet efter Handrups Restanceliste, bekræftes ved Peder Jørgensens Forklaring om, hvoraf han kunde see at det ikke var den Regning han havde leveret mig, nemlig

„at i hiin Regning var hver enkelt Stykkes Priis specificeret hvilket ikke er Tilfældet med den nærværende.“

Jeg seer saaledes ikke hvad der heri skulde kunne bestyrke Handrups Bessyldning, da det dog vel ikke skulde være mistænkeligt, at jeg ikke kunde huske hver enkelt af alle de mange Regninger jeg i saa lang Tid havde havt at betale.

Til 7de Post: Ogsaa her vil Dommeren finde det mistænkeligt, at jeg havde svaret en Mand, af hvem jeg havde modtaget Auctionspenge, at jeg ikke kunde give nogen enkelt Mand Dvittering, medens det maatte antages at jeg dog havde en saadan Dvittering i mit Børge. Det synes mig klart af alt hvad der allerede er oplyst om min Udlevering af Regninger, at jeg ikke, samme Dag jeg udelivered 8 andre Regninger, vilde have holdt den 9de tilbage, naar jeg dengang havde havt den. Den paagiældende Regning var betegnet med Litra S, og man seer altsaa at det var en af de fire jeg havde skrevet efter Handrups Restanceliste. Engang for alle maa jeg her gjøre en Bemærkning som paa flere Steder i mit Forsvar burde stilles i Spidsen. Hvor er det mueligt, efter i nogle Aar at have havt saamange Auctionsregninger og Auctionspenge mellem Hænder, uden at have tænkt paa at sikkre sig selv, eller bruge den ønskeligste Forsigtighed, eller ahnet noget saadant Efter-smækt, hvor er det mueligt, siger jeg, da at kunne gjøre Rede efter Hukommelsen for disse i Et og Alt, uden nogen- somhelst Unøiagtighed eller Urigtighed, i Særdeleshed naar man staaer for en Ret bestyldt for Bedrageri og Falskneri? Naar jeg senere har tænkt tilbage herpaa, har det meest undret mig, at jeg endda saa godt kunde rede for

mig, som jeg gjorde. Det Mistænkelige ved min Nægtelse den 9de af at give Peder Pedersen Dwittering, finder Dommeren deri, at jeg alligevel skulde have havt hans Dwittering, der af Arrestforvareren den 11te var funden i mit Bærge; foruden at jeg nu meget vel i Tiden mellem den 9de og 11te August kunde have opdaget flere Regninger i mine Gjemmer, som jeg den 9de ikke erindrede at være i Besiddelse af, aldenstund jeg af de opstaaende Undersøgelser maatte finde mig særdeles opfordret til at søge efter saadanne, og jeg allene af den Grund ikke kan finde noget Mistænkeligt deri, saa maa jeg tillige oplyse, at Dommerens Anførte om, at den omhandlede Regning fandtes af Arrestforvareren i mit Bærge ved min Arrestation er aldeles urigtigt.

I Aften læses:

„Dernæst bemærkede Dommeren at Arrestforvareren havde visiteret bemeldte forhenværende Tingmand Peder Hansen, og endog ladet afleverere paa Dommerens Contoir følgende af Fuldmægtig Handrup udfærdigede Auktionsregninger, som herved fremlægges:“

og derpaa anføres disse under Lit. L. M. N. O. P. — Derefter hedder det videre!

„Ligeledes var nedsendt til Dommerens Contoir (hvorfra nævnes ikke) følgende qwitterede Auktionsregninger, som herved fremlægges:“

og de anføres derpaa under Lit. Q. R. S. og T. Det sees heraf at Lit. S. hvormed den omhandlede Regning var betegnet, ikke fandtes mellem dem Arrestforvareren havde fundet hos mig. Dette er formeentlig nok for at vise Bestaaffenheden af 7de Post.

Til 8de Post: Var det, som jeg tror at have vilst, nogle besynderlige og meget svage Grunde Dommeren havde

fundet til Bestyrkelse af Handrups Beskyldning mod mig, saa var den sidste tillige saa furios, at jeg synes man maa ved dens Læsning kunne sige sig selv, at der maa være en følelig Mangel paa Beviser, naar man griber til flige Grunde. Det vil vistnok være Læserne klart, at min Besørgelse af Auctionsregningers Betaling til Handrup, var en Billighed, en Tjeneste jeg viste Kjøberne, en brodløs Forretning, som jeg udførte for et godt Ord, og det var følgelig Enhvers ligefremme Pligt at afhente deres Qvitteringer hos mig, dersom de vilde have dem, men det kunde aldrig blive min Pligt at løbe flere Mil omkring for at levere dem samme; og dog finder Dommeren det mistænkeligt at jeg ikke har gjort det, thi paa anden Maade kunde jeg jo ikke have undgaaet at beholde dem, naar de ikke bleve afhentede. Det er tilstrækkelig oplyst, at jeg har udleveret de qvitterede Regninger til dem som have henvendt dem til mig paa min Bopæl for at erholde dem (med Undtagelse af een, som imidlertid ikke beskyldtes for at være uægte), og andet var det ikke min Pligt at gjøre.

Naar mine Læsere nu ville læse hver Post for sig af de 8 Poster Dommen indeholder, og ved Siden deraf læse de af mig givne korte Oplysninger om hver Post især, saa ville de vistnok forbauses over at saadanne Slutninger og Ræsonnementer kunne ansees for tilstrækkelige til, at sætte en frænkende Plet paa en Mands borgerlige Anseelse, for hans hele Liv. Dog troer jeg at deres Forbaufelse vil tiltage betydeligt ved af det Følgende at see, hvad Dommeren ikke har taget det ringeste Hensyn til i Dommen, hvilket jeg nu gaaer over til at meddele efter Alften.

Efter at Handrup i et Forhør havde opgivet de Forskjelligheder der skulde være mellem de af ham for falske erklærede Qvitteringer og dem han selv havde skrevet, haade ved Ordet „betalt“ og ved hans Navn, hedder det om mig:

„Fremdeles bemærkede han, at da Fuldmægtig Handrups Giendele ere belagte med Arrest for Summer til det Offentlige, som han ikke kan tilsvare, saa var det mueligt at han forsætliggen kunne have fordreiet Skrivtrækkene og Navnetrækket i det han meddeelte Qvitteringerne paa de fremlagte Regninger.“

I samme Forhør bad Handrup tilført:

„at Tingmand Peder Hansen formeentlig skal have oppebaaret Auctionspenge af Jens Andersen i Nysskovshuse i Hammer Sogn, uden at betale dem til Deponenten, hvoraf fulgte, at Jens Andersen selv maatte betale dem til Deponenten. Om han senere har faaet dem tilbage af Peder Hansen er Deponenten ubekjendt.“

I et Forhør over denne Jens Andersen fra Nysskovshuse forklarede han, at han og Huusmand Svend Nielsen havde i Januar Maaned 1834 ladet bortfælge noget Gods hvori de havde erholdt Udlæg, og

„i det Beløb som Deponenten tilkom af Auctionsprovenuet afdrog Fuldmægtig Handrup ved Afregningen med Deponenten nogle restende Auctionspenge, som Deponenten skulde for kjøbte Vare paa en Auction i Ring hos Gaardmand Jacob Jensen sammesteds, til Beløb omtrent 5 Rbd., men da Deponenten ikke dengang havde Auctionsregningen tilstæde, yttrede Handrup, at han kunde levere Tingmand Peder Hansen samme, for af denne at besørge qvitteret. Dette gjorde Deponenten ogsaa et Par Dage efter . . . . . Anden Auctionsskyld har Deponenten ikke havt her til Contoiret, og samme, der blev afgjort paa den af Deponenten omforklarede Maade ved Handrup selv, er han heller ikke senere bleven afkrævet. Han har saaledes heller ikke leveret Peder Hansen Penge til Glarering af Auctionsrestancer i Kammerraad Ralls Embedstid.“

Her var altsaa Beviis for Falskheden af en af Handrups Bestyldninger mod mig.

I et Forhør den 24de November foregik følgende:

„Han (Handrup) blev dernæst, ifølge Arrestantens Begjæring tilspurgt, om han alletider har affrevet Beløbene for klarerede Auktionsregninger, hvortil han svarede, at han ingensinde forsætlig har undladt saadant. — Paa given Anledning fra Arrestantens Side forklarede Bidnet, at den Restanceliste som han, efter sin Forklaring under Forhøret den 12te August, har forklaret at have leveret til Peder Hansen, senere er blevet tilbageleveret Deponenten, enten af Peder Hansen eller Peder Hermansen, men hvor den nu er ved Deponenten ikke, formeentlig er den tilintetgjort. Tøvrigt tilføiede Bidnet, at denne Fortegnelse ikke havde nogen Afkrivningsrubrik, og at der heller ikke, saavidt han veed, blev affrevet noget Auktionsbeløb paa samme som betalt. Tøvrigt henholdt Deponenten sig til sine tidligere Forklaringer under nærværende Sag, og in specie benægtede han at have modtaget Beløbene for de Auktionsregninger hvor Dvitteringerne af ham ere erklærede for falske.

Arrestanten paastod, at han og senere afdøde Peder Hermansen havde, idet de tilbageleverede Fuldmægtig Handrup den omhandlede Fortegnelse, betalt ham endeel Auktionspenge, og at de Restanterne der havde betalt til dem vare betegnede paa Listen med et Kryds, samt endelig at Fuldmægtig Handrup skal have affrevet de Beløb han saaledes modtog af Arrestanten og Peder Hermansen paa selve Fortegnelsen, der led paa Restanterne i Hammer, Lundby og Mogenstrup Sogne. — Paa Dommerens Spørgsmaal til Arrestanten, om der iblandt de saaledes betalte Auktionsregninger befandtes Penge som angik de Regninger, der under nærværende Sag ere antagne at være falske, erklærede Arrestanten, at han ikke kan erindre dette, men naar Listen kommer frem, maa det deraf kunne sees. — Arrestanten paastod derhos, at der ved samme Leilighed blev af ham og Peder Hermansen foreviist Dvitteringer for Summer som urigtigen befandtes opførte paa Restancefortegnelsen, hvilke Summer Fuldmægtig Handrup

affskrev paa Fortegnelsen. — Endelig paastod Arrestanten at han og Peder Hermansen ved samme Leilighed opgav nogle Personer for Fuldmægtig Handrup som ikke havde Raad til at betale, som det derfor ikke kunne nytte at saggive, samt endvidere nogle der vare bortflyttede fra Districtet, og hvis senere Opholdssted ikke vidstes, og blev herom af Fuldmægtig Handrup nedskrevet Bemærkning paa Restancesfortegnelsen.

Disse Bemærkninger bleve foreholdte Bidnet Fuldmægtig Handrup, som vedblev sin afgivne Forklaring, og selgelig benægtede at have modtaget nogen Deel af de Auctionsregningers Beløb hvorfor Quitteringer paa de fremlagte Auctionsregninger af ham ere erklærede for falske, og paastaaer Bidnet at han ikke kan erindre at der af ham blev nedskrevet Bemærkninger paa den omhandlede Restanceliste, enten om Restanternes Uvederhæftighed eller om deres Bortflytning. Forresten tilsoiede Deponenten at han holdt en Bog over Auctionspengene hvori han hver Gang affskrev det eller de Beløb som udbetaltes til ham."

Handrup stadfæstede derpaa Rigtigheden af sine Forklaringer under Sagen „med Eed efter Lovens Forskrift." Derefter mødte Landmaaler Boesen og Fuldmægtig Ebbsen, og da de efter min Begjæring tilspurgtes „om de ingensinde naar der skete Indbetaling til Handrup af Auctionspenge havde skrevet Ordet „Betalt" for Handrup, for derved at fremskynde Expeditionen,"

erklærede Landmaaler Boesen:

„at det undertiden har været Tilfældet, at han, naar Auctionspenge betaltes til Handrup, skrev Ordet „Betalt" paa Regningen, og derefter leverede samme til Handrup for at forsynes med Navns Underskrift."

Paa min Begjæring tilspurgtes de

„om det er dem bekjendt at Fuldmægtig Handrup undertiden har krævet Auctionspenge som allerede vare betalte, men forglemte at affrives i den dertil indrettede Bog."

Landmand Boesen erklærede hertil:

„at han ikke veed at det Dmspurgte har været Tilfældet.“

Han vidste derimod at den oftere omtalte Restanceliste leveredes P. Hermansen og mig for at vi skulde fræve Restanterne,

„og naar de anmeldte at have betalt, tillige eftersee Restanternes ihænde-
havende Dvitteringer. — Paa given Anledning tillagde Bidnet, at
Handrup havde talt om, at det kunde være mueligt at Andre
havde modtaget et enkelt Beløb, da Handrup hyppigen var
fraværende, og at han nødigt vilde anlægge Sag mod Noget som havde
betalt.“

Fuldmægtig Ebbesen svarede paa samme Spørgsmaal,
efter omtrent at have yttret det samme som Voesen, at
han havde Grund til at antage, at Handrup havde for-
glemt at affrive Auktionsbeløb,

„efterdi nogle Auktions-Restanter under den Undersøgelse som er skeet
om Handrups med Arrest belagte Restancer af Auktionspenge,
have godtgjort ved Dvitteringer, at Restancen, skjøndt
opført paa Restancelisten, var betalt.“

I et Forhør den 5te Decbr. fremlagde Dommeren to
af mig den 28de Novbr. og 3 Decbr. overleverede Skri-
velser, hvori Dommeren anmodes om:

„at samtlige Sognesogder og Tingmænd med flere Personer under
Jurisdictionen, maatte blive indkaldte for at afgive Forklaringer under
den imod ham anlagte Sag, overensstemmende med de af ham fremsatte
Dvæstioner og øvrige omforklarede Omstændigheder.“

Hertil bemærkede Dommeren, at de af mig begjærede
Oplysninger tildeels gif ud paa Injurier om Handrups
Forhold i Almindelighed i hans Stilling som konstitueret
Fuldmægtig, uden at noget bestemt Factum var opgivet som
kunde synes at staae i Forbindelse med min Sag, hvorfor
sammes Erhvervelse ikke kunde billiges, eller engang

efter de allerede erhvervede Dplysninger ansees fornøden. Dog forbeholdt han sig nærmere under Sagens Gang, dersom min Defensor eller jeg fremdeles maatte paastaae de opgivne Personer afhørt, at paafjende, deels hvorvidt dette kunde indrømmes, og deels hvilke af de requirerede Dplysninger der kunde tilstædes.

I Retten den 28de Decbr. bemærkede jeg, at Jens Andersen af Nysskovshuse

„edelig har bevunden at have clareret Auctionsregningens Beløb directe til Handrup, og Tiltalte maa heri finde et nyt Beviis paa, at Handrup, som har krævet Tiltalte Regningsbeløbet, ogsaa i dette Tilfælde har viist en Uakkuratesse i at affrive hvad han har modtaget, som gjør hans Bidnesbyrd med Hensyn til de flere Auctionsregninger som han har paastaet til Restance, i høi Grad uefterrettelig.“

Den 4de Januar 1836 fremlagdes i Retten en Skrivelse til Retten fra min bestillede Defensor, Procurator Arenken, og et Brev fra mig. Min Defensor anholdt efter mit Forlangende om, at Parcellist Jens Andersen af Nellerup og Smed Lars Hansen af Sallerup maatte blive afhørt

„angaaende, at forrige Fuldmægtig Handrup til dem skal have udladt sig, at han vilde ganske friet Peder Hansen for Arrest og Tiltale, naar man havde henvendt sig til ham;“

og Smed Lars Hansen af Lundby,

„angaaende Mislighed som Handrup skal have begaaet mod hiin, ved at meddele Dwittering for modtagne Auctionspenge.“

Mit Brev til Retten var saalydende:

„I Anledning af mine forhen til Retten i min Sag indleverede 2de Skrivelser, daterede 26de og 28de Novbr. f. A., hvori jeg har begjært at faae indstærket flere Bidner, som jeg formener kan tjene til Dplysning i Sagen, men som endnu ikke er iværksat, maa jeg herved

i Henhold til disse ommeldte Skrivelser forklarede næiere mine Grunde, hvorfor jeg ønsker dem afbenyttede under Sagen efter min Paastand. I Henseende til disse sigtes til at oplyse Handrups Uredelighed og Usandhed, som han i de Aar han har været Fuldmægtig hos forhenværende Birkedommer ved Bordingborg sendre Birk, Kammeraad Dr. jur. Kall, har udøvet, hvilket jeg paaستاer maa være af stor Vigtighed for Sagen, da Handrup jo i Grunden er den der har bestyldt mig for den mig tiltænkte Forbrydelse, og det tillige ogsaa kan oplyses at jeg forhen har opkrævet og oppebaaret mange Auktionsspenge til den forhenværende Fuldmægtig, Thngesen, og om jeg nogenfinde har begaaet nogen Falskhed dermed, ligesom jeg ogsaa beder den ærede Ret, dersom Thngesens Opholdssted vides, at han da maa blive opfordret til at afgive edelig Forklaring om mig i ovennævnte Henseende, thi jeg paaستاer at da mit Forhold i alle Henseender skal og bør oplyses, saa maa ogsaa Handrups Forhold, thi naar vores Opførseler for enhver især bliver oplyst, da haaber jeg at Retten vil indsee at jeg er uskyldig i den mig tiltænkte Forbrydelse, naar den tillige tager det Vidnesbyrd i Betragtning, som Handrup ved Forhøret den 12te August f. A. afgav over mig, og den 24de Novbr. f. A. gjentog og beedigede, nemlig: at Huusmand Jens Andersen af Nykøbbshuse havde leveret mig nogle Auktionsspenge, som jeg for bemeldte Jens Andersen skulde betale til ham, men at jeg havde beholdt dem og ikke betalt dem til ham, hvilket ved Forhøret den 3te Decbr. blev bevist at være Usandhed, ligesom jeg ogsaa beder at Huusmand Svend Nielsen af Nykøbbshuse, som i bemeldte Forhør af Jens Andersen er omtalt, maa blive indkaldt til Retten for at afgive Forklaring i fornævnte Anledning. Ligeledes forbeholder jeg mig Ret til, naar først de Vidner efter denne og de 2de ovennævnte Skrivelser bliver afhørte, at fremsøre saavel flere Vidner, som at fremlægge skriftlige Beviser imod Handrup; thi jeg forventer, at naar alle de Oplysninger og Beviisligheder, som jeg til min Sags Lære agter at fremsøre (hvilke jeg ikke formoder at Retten vil nægte mig) bliver sammenlignet imod de ubeviste og uretfærdige Bestyldninger som mig tillægges, jeg da maa af Retten for Actors Tiltale i denne Sag og Sagens Omkostninger blive frifunden,

Samt at erholde Erstatning for den Tid jeg var arresteret, nemlig fra 11te August 1835 til 3die December s. A."

I en Extraret den 30te Januar fandt Dommeren det nødvendigt, at erfare hvori den Mislighed bestod som Handrup skulde have forøvet mod Smed Lars Hansen af Lundby ved en ham meddeelt Dvittering. Jeg forklarede:

at den Mislighed Handrup har gjort sig skyldig i ikke har været ved Opkrævningen af Auktionspenge hos Smed Lars Hansen, men ved Modtagelse af Gebhyrerne for Skiftet efter Lars Hansens afdøde Kone. Misligheden bestaaer deri, at han har modtaget saadanne Gebhyrer af Smeden, men givet ham en Dvittering som lyder paa et fremmet Navn, og at han har forøvet at affrlyve Gebhyrerne, saa at Smeden er bleven affordret dem af nærværende Dommer qva Skiftesforvalter i Kammeraad Kalls Sequestrationsbo.

Peder Hansen anmeldte dernæst for Dommeren at forrige Fuldmægtig Handrup skal have yttret til forhenværende Gaardfæster Niels Pedersen af Lundby, under en Samtale med denne angaaende den mod Peder Hansen reiste Sag, at Peder Hansen havde baaret sig ad som et dumt Fæ, da han ikke havde brændt Auktionsregningerne, formeentlig de Regninger for hvilke Peder Hansen blev mistænkt at have kvitteret med Underkrift af Handrups Navn. I denne Anledning begjærede Peder Hansen at Dplysning maatte søges, nemlig ved Forklaringer af Fuldmægtig Handrup, bemeldte Niels Pedersen og Landmaaler Boesen, der skal have været nærværende ved Samtalen."

Jeg begjærede derhos fremlagt i Retten en Afskrift af den Dom som var overgaaet Fuldmægtig Handrup.

Den 20de Februar foretoges atter Sagen.

Dommeren bemærkede, at han ved at gennemgaae Sagen havde fundet det nødvendigt at lade Smed Lars Hansen i Lundby afgive Forklaring efter den Anledning Tiltalte dertil har givet ved Sagens sidste Foretagelse den 30te s. M. derimod fandt Dommeren det unyttigt at indhente de øvrige Forklaringer hvorpaa Tiltalte har insisteret."

Smed Lars Hansen af Lundby forklarede derpaa at Handrup havde meddeelt ham en urigtig Dvittering, og „at Urigtigheden bestaaer i, deels at Deponentens Navn er forverlet saaledes at han er kaldet Lars Sørensen istedet for Lars Hansen, og deels i at Fuldmægtig Handrup har forglemt at affrive de 10 Rbd. hvorpaa Dvitteringen lyder, hvoraf er fulgt, at Deponenten er afkrævet dette Beleb under den af nærværende Dommer foretagne Undersøgelse angaaende Kammerraad Kalls udestaaende Gebhæder.“ — —

— „Tilfalte yttrede at han antager Fuldmægtig Handrup forsætlig havde anført et urigtigt Navn i Dvitteringen, og ligeledes forsætlig undladt at affrive det nævnte Beleb, formeentlig for siden at kunne kræve Pengene.“

Samme Dag, og strax efter denne Forklaring, affagdes Dommen.

Af det her Anførte vil mine Læsere have seet, hvilke mærkelige Dplysninger om og Beviser for Handrups store Skjodesløshed med Dvitteringer og Affrivninger, Dommeren har ladet aldeles upaaagtet i den affagte Dom. De ville have seet, at Dommeren lod Handrup fremtræde som Bidne, og lod ham aflægge Sed for sine Udsagn, endssjønt han var en høist interesseret Part i Sagen, efterdi hans Eiendele var belagt med Arrest for Summer til det Offentlige, som han ikke kunde betale, og han altsaa havde Interesse af at hans Underballance blev saaliden som mulig; og endssjøndt Dommeren, som ogsaa ledede Undersøgelsen mod Handrup, vidste, at flere Andre, der vare opførte paa Restancelisten for skyldige Auctions-penge, havde ved Dvitteringer godtgjort at have betalt. De ville have seet, at en af de Bestyldninger mod mig, som Handrup beedigede, blev modbevist ved et andet Vidnes edelige Forklaring. De ville have seet, at den af

Peder Hermansen og mig afbenyttede Restanceliste, der kunde have oplyst Beskaffenheden af mange af Handrups Beskyldninger mod mig, og som han selv indrømmede at have faaet tilbage, ikke fremkom, men sagdes formeentlig at være tilintetgjort; samt at den Bog hvori han sagde sig hver Gang at affkrive de Beløb der betaltes ham, ikke fremkom i Retten. De ville have seet, at Boesen undertiden havde skrevet „Betalt“ paa Auctionsregninger, for Handrup; at Handrup havde sagt til Boesen, at det kunde være mueligt, at Andre havde modtaget Auctionsbeløb paa Contoiret for ham, da han hyppig var fraværende. De ville have seet, at Handrup i et andet Tilfælde havde givet en Mand en urigtig Dwittering og derhos ikke affskrevet Beløbet i sin Bog. Alt dette har Dommeren ikke ved den affagte Dom taget det allerringeste Hensyn til, endsskjøndt jeg formener at det i Forening var af den Beskaffenhed, at det maatte sætte en retfærdig Dommer i den Nødvendighed, at slaae en Streg over Alt hvad Handrup anførte imod mig og beskyldte mig for.

Fremdeles ville Læserne ogsaa have seet, at Dommeren nægtede mig at indhente flere Oplysninger, som jeg forlangte, og det uden at anføre anden Grund, end at det var unyttigt.

Jeg slutter nu denne Fremstilling af min Sag med det Forsvarsindlæg min Defensor indgav, og som klart og rigtigt har fremstillet Sagen i dens sande Lys:

„Actor har i sit mig udlaaante Indlæg af 28de f. M. bekræftet den Brøde, hvori Tiltalte formeentlig skulde have gjort sig skyldig, og har Hr. Actor erhøst fremhævet de Omstændigheder, hvorpaa han støtter sit Afseertum om at der skulde være juridisk Beviis tilstede for

den Saggione imputerede Forbrydelse, samt har fluttelig nedlagt sin Paastand om Tiltaltes Afstraffelse m. v.

Hvad angaaer Beskrivelsen af den Brøde hvorfor Tiltalte sigtes, da er samme af Actor rigtig anført, hvorimod jeg ikke kan være enig med Hr. Actor i den Mening han har yttret om, at der skulde være juridisk Beviis tilstæde for Sigtelser, hvoraf igjen fremgaaer at jeg langt fra heller ikke kan indrømme Rigtigheden af den fra Actors Side nedlagte Paastand. Derimod skal jeg her, ifølge den mig som Defensor paaliggende Forpligtelse (mit Defensorot i denne Sag er legitimeret ved det fremlagte Actionsdecret), give mig Frihed at henlede den ærede Rets Opmærksomhed paa følgende Sagens Data, hvoraf jeg troer at kunne sammendrage et fuldstændigt Beviis for, at Tiltalte er aldeles uskyldig i Henseende til de Forseelser hvorfor han actioneres og som ikke bestaaer i mindre end de nærbefægtede Forbrydelser Falsum og Bedragerie.

Det er in confesso, at Tiltalte tilligemed afdøde Tingsmand Peder Hermansen var i Fælledskab om at opkræve Auctionspenge fra Hammer, Lundby og Mogenstrup Sogne til forrige Fuldmægtig Handrup, ligesom det og er uimodsiget af Tiltalte anbragt, at snart modtog afdøde Peder Hermansen de Penge som Tiltalte havde opkrævet, og medbragte disse paa sine Reiser til Bordingborg til Fuldmægtig Handrup, og snart gjorde omvendt Tiltalte det samme for bemeldte Afdøde.

At de stedse medtog Qvitteringer for hvad de afleverede er ligeledes notorisk.

Ligeledes kan det opløses og bliver vel neppe modsiget, at ingen Tingleber bekymrede sig om at faae Bitterlighedsvidner tilstæde ved Auctionspenges Aflevering eller disses Afqvittering, saalidet som nogen Auctionskjøber ved Løsøre-Auctioner her i Jurisdictionerne har iagttaget dette; og altsaa kan det jo slet ikke fordres af Tiltalte, at han skal fremskaffe Beviis for, at Handrup har skrevet sit Navn under de Auctionsregninger og Qvitteringer som Tiltalte beskyldes for at have falskelig sat Handrups Navn paa; hvilket Actor ogsaa paa en Maade indrømmer.

Derimod nævner Actor adskillige Indicier hvorved han troer at de, Tiltalte imputerede Forbrydelser konstateres. — Af disse skal jeg ho-

vedsagentlig her berøre, at Tiltalte er overbevist om at have været af Bognen, under sin Anholdelsesreise her til Bordingborg Arrest, ved Stuebye eller Bindinge, og at en Mængde under Sagen specificerede Auctionsregninger og Dwitteringer ere fundne omtrent paa det Sted hvor han afsteg, samt at han ikke har villet udtrykkelig vedgaae der at have været af Bognen. Actor siger at Tiltalte har nægtet at have været af Bognen, hvorimod Tiltalte alene (vide Act: Nr. 2 pag. 34, 48 og Tingsb. af 13de Novbr. f. A.) siger, at han ei kan erindre Saadant. Tænker man sig hans Sjelslidelser under en saadan Reise (disse jeg neppe behøver at beskrive) mener jeg at kunne med Joie i den Anledning anbringe, at man bør undskyldte om Tiltalte ikke kan husse hvad der paa saadan Tour med ham foregik. Og spørger man videre, hvor skulde da Sedlerne eller Dwitteringerne være komne der, saa svarer jeg jo hvad Sandhed er, at det veed jeg ikke; men jeg bør dog lade min Pen ledet ved mine Tanker have frit Løb, og her bemærke, at det jo ei er umueligt at Handrup fra afdøde Peder Hermanfen eller dennes Boe, kunde have modtaget denne omhandlede Regning- og Dwitteringspakke, og af Vidnerne som transporterede Tiltalte, ladet sig underrette om der med Tiltalte undervejs var gjort Ophold ic.

Sedlerne kunde jo let paa vild Mark henlægges, og hvem har gjort det? Handrup kunde formode, at naar Sedlerne under saadanne Omstændigheder fandtes, vilde han derved fravælte sig en Deel af sin Brøde som jeg siden skal omtale. Det af Tiltalte selv i Actors Nr. 2 pag. 9 til sin Undskyldning ansøgte, at han nemlig havde flere Sedler paa sig i Arresten da han blev visiteret, som han, hvis han havde kastet den større Pakke, siger ligeledes at ville have kastet fra sig, er jo ei at foragte, men synes meget antagelig.

Derfor det saaledes er vist, som jeg har antaget, at man er i aldeles Uvisshed om, hvem der har henkastet de under Sagen berørte ved Stuebye fundne Auctionsedler, saa er det ogsaa afgjort, at der aldeles intet Beviis kan hentes mod Tiltalte fra den Omstændighed, at han har været i Besiddelse af Dwitteringen Litr. O O, thi denne kan da

ligeledes være kommen ud af afdøde Peder Hermansen, hans Efterlatteres Besiddelse, Peder Hansen uafvidende. Som allerede forhen bemærket var der et Fællesskab mellem afdøde Peder Hermansen og Tiltalte, angaaende Auctionspengenes Opkrævning og Aflevering til forrige Fuld-
mægtig Handrup, og det samme var Tilfældet med de Qvitteringer som hiin meddeelte disse. Herom og angaaende at Tiltalte ei har efterskrevet Handrups Navn, tør jeg henlede Rættens Opmærksomhed paa, at afdøde Peder Hermansen havde modtaget Auctionspenge fra adskillige af de Auctionskjøbere som findes nævnte i de ved Stubbe eller Windinge fundne Regninger, og navnlig har den Afdøde ifølge vedkommende Kjøberes Vidnesbyrd i Actors Nr. 2 pag. 36, 37, 42 og 45 modtaget Auctionspenge for Regningerne Litr. O O og E E; og alle disse Regninger tilligemed flere som ifølge Handrups Forklaring i Acten Nr. 2 pag. 33 og Dommerens Bemærkning sam-
mesteds pag. 32 er det netop, som af Tiltalte skulde være falskelig qvitterede. Men afdøde Peder Hermansen var en særdeles redelig Mand, og jeg seer ogsaa af Forhørerne, at næsten ingen af de som have forklaret at have betalt til denne Afdøde er krævede.

Men Resultatet heraf er jo dog, at da disse Qvitteringers Rigtighed ei nægtes, og Handrups Navn staaer med selv samme Træk under disse Qvitteringer som under de øvrige som foregives at skulle have været falske, saa maa vel det hele Foregivende fra Handrups Side om at et Falsum skulde være tilstede, være at betragte som aabenbar urigtig. En mærkelig Omstændighed er det at Handrup endog ifølge Boesens Forklaring i Tingsvidne af 24de Novbr. f. A. lod en Anden skrive Ordet „betalt“ paa Auctionsregninger og blot satte sit Navn under en saadan Qvittering.

Jeg har nemlig villet fremhæve denne Omstændighed for alle de Herved at vise, at Handrup ikke har bekymret sig synderlig om at give hans Qvitteringer noget Særkjende, og jeg skal ved Siden heraf paa-pege nogle Facta, som endvidere efter min Formening gjør det høist sandsynligt at Tiltalte ikke har efterskrevet Handrups Navn, men at Handrup selv, af saadan Grund som af Tiltalte i Forhøret, Act. Nr. 2

Pag. 9 har anført, nemlig: for at redde lidet paa sine i høi Grad forfaldne Finantser, har forandret sit Navnetræk.

Derefter skal jeg bemærke, at den påserede Skjønnsforretning formeentlig maa betragtes som en Nullitet, baade fordi Grandfningsmændene ere Handrups specielle gode Venner; og de dog ikke har kunnet nægte, at Handrup havde forandret sit Navnetræk, ja endog ofte undlod at sætte de af ham sædvanlig brugende Særkjender. Men den væsentligste Omstændighed er dog den, at de hverken har seet eller ikke seet ham at skrive de Navne, som relativ til ham skulde, efter Grandfningsmændenes Skjøn, være uegte. De ved ikke om han kan efterskrive anden Mands Navn og forandre sin Haand. Naar de derimod siger at han havde formegen Moralitet til at nægte sin Haandskrift for at skade andre og gavne sig selv, da ber jeg gjøre opmærksom paa, at Synsmændene jo ikke kjendte Handrups Bandel før end han kom her til Byen, og her han netop viist sig fra en Side, der ei kan karakterisere ham som moralsk god, thi at være utro mod sin Principal og det Offentlige, ved at forøde flere Tusinde Rbd. af offentlige Midler, viser en simpel, for ei at sige lav Character; og heri har Handrup gjort sig skyldig.

Under Sagen er desuden oplyst at han har modtaget Auktionspenge fra endeel Auktionskjøbere uden at affskrive samme, ja han har endog påsagt Tiltalte og med sin Sed bekræftet at Tiltalte af Jens Andersen Nykøbhuse skulde have modtaget Auktionspenge af denne, som han ei haade afleveret til Handrup, hvorimod det er fuldkommen oplyst. at Jens Andersen har betalt disse Penge directe til Handrup.

Tiltalte har endvidere gjentagende opfordret Handrup til at fremkomme med den Restanceliste som i sin Tid var ham og afdøde Peder Hermansen leveret, for at deraf kunde erfares, hvem der havde betalt og hvem ikke, men Handrup har foregivet at denne Liste var tilintetgjort; i Sandhed en simpel Undskyldning, som naar den kommer i Rapport med de øvrige af mig anførte Omstændigheder, i en civil Sag,

vilde befrie en Mand for Mistanke, endfige i en Justitsfag, hvor In-
 quisiten i det Dieblif han som faadan behandles, endfjendte han føler fin
 Ufkyldighed, dog ikke kan koncentrere fine Tanker, eller vide hvorledes
 han for at rede sig af en Labyrinth hvori han ufkyldig er indtruffen, ſkal
 forholde fig, og derfor ſnart benægter, ſnart ſvarer ubestemt; og ſnart
 igjen vedgaaer hvad han aldrig har havt mindſte Grund til at nægte.
 Diſſe ſidſte Bemærkninger, anvendte paa nærværende Sigtede, vil ſikker-
 lig undfkyldbe de ubetydelige uvæſentlige Modſigelfer, hvorfor han maa-
 ſkee ikke under Sagen er frie; og det ſaameget mere da han henhører
 til Almueklaſſen. Maafkee ſelv den meeſt dannede Mand
 end ikke vilde være fig ſelv liig under ſaadan Caſus.

Samtlige foranførte Omſtændigheder formener jeg overveiende maa
 tale for, at Tiltalte bliver at anſee ſom aldeles ufkyldig i de ham impu-
 terede Forbrydelſer, og jeg ſkal derfor paaftaa ham aldeles frifunden for
 Juſtitiens Tiltale og mig tilfjendte Gallarium af det Offentlige. Saa-
 ledes indlades Sagen med Reſervation.

Bordingborg, den 4de Januar 1836.

Erhødigſt

X r e n t z e n.

Efterat jeg ſaaledes nu har givet en udførlig Frem-
 ſtilling af min Sag, er der endnu et Punkt ſom jeg maa
 forklare mig over. Kammerherre Benzon, ſom ſaa fore-
 kommende oplyſte Stænderforſamlingen om den mig over-
 gaaede Dom, havde ogſaa den Godhed at ſige, hvis jeg
 havde været ufkyldig, vilde jeg ſikkert ikke have forſømt at
 appellere Dommen. Efter det Begreb jeg havde om Dom-
 men, da den blev affagt, havde jeg ikke den ringeſte An-
 ledning til at appellere den, ſkjøndt jeg var ufkyldig, og
 jeg beder Hr. Godſeieren og Kammerherren et Dieblif i
 Tankerne at kaſte Godſet og Nøglen bort, og ſætte fig i
 mit Sted, og da ſige mig hvorfor jeg ſkulde have appel-
 leret. For Tiltalen var jeg frifunden, og Sagens Om-

køstninger kunde jeg ikke betale, thi hvor Intet er kan Intet faaes, og jeg kunde altsaa ikke opnaae mere ved nogen høiere Ret. „Men Du blev jo ikke fuldstændig frifunden, og det er jo en Plet paa enhver Mand i hans borgerlige Anseelse, kun at blive frifunden for „videre“ Tiltale,“ vil Kammerherren sige; men her er det den dannede, oplyste, rige og store Mand, der fordrer den samme Kundskab, Cresfølelse og Sjelsstyrke hos en fattig, forhungret, underkuet og forsagt Huusmand, som han selv besidder. Hvilken Urimelighed! Havde jeg dengang vidst hvilken frygtelig Betydning det lille Ord „videre“ har i en Dom, da vilde jeg vist nok, selv i den store Nød hvori 4 Maaneders Arrest havde sat mig og min Familie, have appelleret Dommen, men hverken jeg eller nogen af dem jeg stod i Berørelse med, drømte om at dette havde noget at betyde, eller at det ikke var en fuldkommen Frifindelse. Da jeg saae hvorledes Benzon udtalte sig i Stænderne, kunde jeg endnu ikke begribe hvad det havde at betyde, før jeg henvendte mig til en kyndig Mand, som gav mig den fornødne Oplysning, og jeg er fuldkommen overbevist om, at ikke Een af Tusinde i Bondestanden vide nogen Bessed herom. Saalænge vore Love tillade, at en Mand for sit hele Liv kan blive berøvet sin borgerlige Agtelse i juridisk Henseende, uden at han er overbevist om noget Strafværdigt, saa var det dog vist at ønske, at det paalagdes Dommerne at forklare de Bedkommende, hvad en saadan Dom har at betyde, at de dog ikke skulle erklære sig tilfredse med den, fordi de ikke kjendte dens frænkende Betydning.

Jeg veed nu meget godt, at de høie Herrer som have skjænket mig saa megen Opmærksomhed, fremdeles vil ved-

blive at raabe paa denne Dom, naar jeg kommer i Berørelse med dem, men det skal ikke strække mig, thi jeg troer vist, at enhver af mine Medborgere, som med Opmærksomhed har fulgt hvad jeg har skrevet i de foregaaende Blade, og som vil give Sandheden Æren, kan bedømme hvorvidt jeg har forskyldt en slig Behandling. Skulde der være Nogen som ikke skulde finde et eller andet Punkt tilstrækkelig oplyst, da ville han offentlig og navnligivet opgive hvilket det er, og jeg skal da være villig til at give al den Oplysning derom som maatte findes i Aftterne.

2. Min Agitation.

Hvad er Agitation? Dette Ord har nok, saavidt jeg har kunnet erfare, en temmelig forskjellig Betydning, i forskjellige Mænds Mund. Professor Clausen har sagt, det er en Omtumlen uden Maal og Mæd, og Rmrd. Drewsen har sagt, det er at sætte i Bevægelse; i Meyers Fremmedordbog forklares det at være en Bevægelse; Uro; hæftig Sindsbevægelse; Foruroligelse; Gjæring; Ophidsning (især Folkets) til Modstand imod Regjeringens eller Aristokratiets Grundsætninger; og en Agitator siges at være „den som sætter en Sag i Gang.“ Dersom det kan tillades mig selv at vælge den Forklaring af Ordet, hvorefter jeg vil bedjende mig at være en Agitator, saa er det den: „at vække og opmuntre Folket til Modstand imod Aristokratiets Grundsætninger.“ Er dette Agitation saa er jeg en Agitator, en flereaarig virksom Agitator, og anseer det for en Ære at være det; det Maal jeg

har stræbt til, har bestandigt været eet og det samme, har bestandigt været mig selv klart, saa jeg visseelig ikke har tumlet om uden Maal og Mæed; jeg har paa enhver lovlig Maade virket mod Godseieraristokratiet, og det skal jeg fremdeles af alle mine Kræfter virke imod, og den Agitation er det mig en Glæde og Stolthed at vedkjende mig. En lille Oversigt over det vigtigste af hvad jeg i den Retning har foretaget mig, er vel her paa sit Sted.

I Juni Maaned 1840 skrev jeg imod en Artikel i Børresens „Bondeven“ hvori der var anført nogle Midler, ved hvilke en Huusmand skulde kunne faae sin Jordlod i god Drift; min Skrivelse stod i „Sjællandsposten“ Nr. 49 for 1840, og jeg udtalte deri, at det eneste Middel til at forbedre Huusmændenes og den arbejdende Klasses Aar, var, „at nedsætte de store herskabelige Afgifter, og at indskrænke det Naturalhøveri, Fæstehuusmændene maa udrede, efter deres Harkorn, i Forhold til, hvad de Fæstegaardmænd, som ikke forrette Høveri in natura, maa svare;“ og jeg føiede til, at „forinden dette skeer, vilde det ikke nytte, om endog alle de Lærde forenede dem for at skrive om, hvorledes den arbejdende Klasse skal forholde sig for at forbedre sine Aar.“ — Efter at Børresen i sit Blad havde givet et Slags Gjensvar paa min Skrivelse, udtalte jeg min Mening videre i „Sjællandsposten“ Nr. 64 og 65 s. A. og sluttede der med, at da det vistnok er det Bønsens Hensigt, der med sin almægtige Kraft virker og er i alle Ting, at alle de Skabninger, der efter hans vise Styrelse ere paa Jorden, ogsaa til en vis af ham bestemt Tid skulle nyde Ophold paa samme, saa skjønner jeg ikke, at Godseierne, der dog kun ere saa

i Tallet imod deres Undergivne, skulle have Ret til at bruge, eller rettere misbruge deres Eiendomsret til at nedtrykke og udpine saa mange Tusinde af deres Medmen-
nesker. — I samme Blads Nr. 94 og 95 maatte jeg at-
ter tage til orde mod Børresen, og minde ham om, at
han som geistlig Embedsmand ikke skulde tilsidesætte Skrif-
tens Ord: „Du skal elske din Næste som dig selv;“ og
„Hvo, som fortrykker den Ringe, forhaaner den som skabte
ham, men hvo som forbarmer sig over den Fattige, ærer
den som skabte ham;“ og „Alt hvad I ville at Menne-
skene skulle gjøre imod Eder, det samme gjøre I og imod
dem.“ Hvorimod „Bondevennen,“ tvertimod den Opgave
dens Navn synes at have stillet den, stedse og med Ufor-
trødenhed arbejder imod Bondestanden, og for Godseierne,
de Førstes naturlige Modstandere. — I s. Bl. Nr. 66 og
67 for 1841 skrev jeg nogle „Bemærkninger om en friere
Udvikling af Følskelivet,“ hvori jeg udtaler den Formening,
at den bedste Maade at fremhjælpe Staten paa, er at virke
til at Bondestanden bliver fri for Godseiernes vilkaarlige
Behandling. — I „Almuevennen“ Nr. 42 for 1842 er
optaget en Skrivelse fra mig til Professor Clausen, hvori
jeg beraaber mig paa, at Frederik den 6te ikke agtede paa
hvad Herremændene sagde, da han løste Stavnbaandet og
foretog de mange andre Forbedringer, og at nu Christian
den 8de ligesaa godt kan sætte Grændser for Godseiernes
Misbrug af deres Eiendomsret, der kun er til Gunst og
Fedme for dem, men til Fortrykkelse og Forarmelse for
Folket. I s. Bl. Nr. 51 skrev jeg et Stykke om „Sogne-
forstanderskaberne og Huusmandsagen,“ hvori jeg lagde
Sogneforstanderne paa Hjerte, at de, naar der skulde af-

gives Betænkning i Huusmandsagen, da ikke lode sig bilde noget ind, eller lode sig lyse, ikke vigede eller lode sig rokke til høire eller venstre, enten deres Modstandere saa vare Grever eller Baroner, Herremænd, Birkedommere, Forvaltere eller Præster; men at de frit og uforbeholdent vilde udtale og paastaae hvad Sandhed og Ret er, efter deres bedste Overbeviisning. I Nr. 22 for 1843 maatte jeg forsvare mig mod et Angreb der var gjort paa mig af Bladet „Dagens“ Redaktor, den siden med Sorø Akademies Penge borttrømte Rancelliraad Fri bert. Ogsaa deri udtaler jeg Nødvendigheden af at Regjeringen sætter Grændser for Godseiernes Magt og vilkaarlige Behandling over Bondestanden, at vi dog engang kunde faae at vide, om vi skulde vedblive at være som undertrykte og forfuede Slaver under Godseiernes Despoti, eller som frie Borgere; og jeg skrev, at det nyiter ikke om Bondens Agre kunde bære ligesaa mange Skillingen som de bære Straa og Kjerne, da Godseierne har Tilladelse til stedse mere og mere at udsuge og overbebyrde ham med Afgifter, for enten at opdyngge Penge i Hobetal, eller for at gjøre deres Pragt større dermed, og med Klæder, Fraadsen, Sviren, Byggen og deslige, at bortødsle Bondestandens Formue, som om det var Avner. — I Nr. 35 skrev jeg nogle Ord „om Vresfølelsen,“ hvori jeg udtaler min Beklagelse over at mange af Bondestanden ved krybende Bæsen og Gebærder nedværdige sig selv naar de tale med Noget af de høiere Klasser, og jo mere de saaledes bukke og krybe for disse Bæsnere af Godseiere, Forvaltere, Forpagtere, Fuldmægtige og Skriverdrenge, desto mere overvældes de af dem med Skjældsord og Grovheder, og slut-

tede med det Dnsfe, ar Bondestanden ikke vilde vedblive at ansee de nævnte Herrer for almægtige Væsner, men kun for Mennesker og Medborgere. — I Nr. 48 s. A. findes en Artikel af mig med Overskrift: „Bondestanden og Gods-eierklassen,“ hvori jeg skildrer nogle af de Undertrykkelser og Udsugelser der udøves mod Bondestanden. — I Nr. 6 for 1844 oplyste jeg hvorledes flere Godseiere i Præstø Amt selv opkastede sig til Forhørsdommere og beskaffede deres Ladefogder, Skytter, Gartnere og andre slige Tjenere til Stokkemænd, i Anledning af et fra Bønderne indgivet Andragende til Kongen, som Rentekammeret havde forlangt Godseiernes Erklæring over, og jeg yttrede mig om et Par af de Spørgsmaal som de naadige Herrer der forelagde Bønderne. — I Nr. 13 er optaget et Gjensvar til en Indsender i „Berlingske Tidende,“ som havde søgt at bestride de Sandheder jeg havde udtalt i det omtalte Stykke i Nr. 6; i dette Gjensvar udvikler jeg atter at Ugerdyrkning, Sjæls og Legems Uddannelse og Oplysning maa vedblive at staae paa et saare lavt Trin, saalænge saa ulige Forhold som de der findes mellem Godseier- og Bondestanden skal hævedes og bibeholdes mellem Borger og Borger i en Stat; og at jeg ikke kan tænke, at det er Forsynets Villie at Mennesket skal ved menneskelig Bøld og Tvang mere i een Stand end i en anden, fødes til Slave. Denne Artikel lagde Justitsraad Reiersen under Beslag, men Cancelliet fandt intet lovstridigt i den, og befalede derfor Justitsraaden at frigive den. I Nr. 19 skrev jeg derpaa nogle Bemærkninger i Anledning af Rentekammerets Svar paa 874 af Præstø Amts Bønders Andragende til Kongen, med Overskrift „Sandheden skal seire“,

hvori jeg ved flere Exempler og Grunde viser hvorledes det
 virkelige Forhold er mellem Godseierne og Bønderne.
 Denne Artikel forbød Politimesteren i Nyløbing, Justits-
 raad Møller at optage i Falsters Stiftstidende, og jeg an-
 modede derfor Redaktøren om at udgive den særskilt, for
 at Møller kunde faae den Fornøielse at faae udvirket Sag
 anlagt mod mig, og for denne sin Narvaagenhed, Iver og
 Nidkjærhed maaskee blive hædret med en Orden i Rnaphul-
 let; den udkom derpaa særskilt, og Møller maatte smukt lade
 den gaae. Sekretær Wolff fandt sig noget fornærmet
 paa Grund af, at jeg meddeelte en af ham udstedt Leie-
 kontrakt, og han indlød sig i en offentlig Forhandling herom
 i „Almuevennen“, med Bladets Redaktion, men blev her
 saaledes taget i Skole, at det blev endmere klart, hvor li-
 det hans Færd ved hiin Leiekontracts Udstædelse kunde for-
 svares. I No. 35 og 36 skrev jeg derpaa den Artikel
 som fornævnte Hr. Wolff i Stænderne benyttede saa
 smukt for at anstille sin Beregning, hvorefter jeg havde for-
 tjent tusinde Rigsbankdaler ved at reise om og samle Un-
 derstrifter paa Andragenderne til Stænderne (See Side 7
 og 8). I hiin Artikel udtalte jeg mig om det Rigtige og
 Lovlige i at indsende Petitioner til Stænderne, og anførte
 hvor mange Understrifter hver af de 4 forstjellige Andra-
 gender havde faaet. I Nr. 61 og 62 oplyste jeg Hoffæ-
 germester Rabens Fremgangsmaade mod en Leiehuus-
 mand. I Nr. 63 og 64 oplyste jeg at Tutein bortforpag-
 ter Bøndergaarde som efter Lovgivningen skulde bortfæstes.
 I Nr. 8 og 9 for indeværende Aar har jeg med et Fæ-
 stebrev oplyst Amtmand Neergaards Fordringer til sine
 Fæstere. I Nr. 14 og 15 meddeelte jeg et Exempel paa

Godseier-Vilkaarlighed af Hansen paa Baldnæsgaard I Nr. 24—25 udtalte jeg mig om det mod Skolelærer Sørensen og mig udstødte Cancellie-Circulære til Dyrighe-berne. I Nr. 33—34 indryffede jeg et „Svar til Selv-eier C. G. Clausen,“ som i „Berlingske Tidende“ med stort Bram fægtede i Luften for Godseiernes Sag.

Samtlige disse Artikler ere læste med meget Bifald overalt i Bondestanden, og har aabnet Vinene paa Mange, hvilket jeg har modtaget de glædeligste Beviser paa; og Flere have paa det indstændigste anmodet mig om, at foranstalte dem trykt samlede i en lille Bog, for at de kunde opbevare dem og læse dem oftere, hvilket jeg nu ogsaa har besluttet, dersom jeg kan faae saamange Subskribenter, at jeg kan see mig stadesløs.

I Maret 1840 skrev jeg et Andragende til Kongen for Huusmændene paa nogle Godser heri Amtet, og overrakte det selv tilligemed en anden af de Understrevne til Hans Majestæt, og paa hans Henviisning til Herkaberne angaaende de Vettelser i Byrderne som der ansøges om, svarede jeg, at der paa den Vej ikke kunde ventes nogen Vin-dring, efterdi ingen Medlidenhed med Bønderne finder Indgang hos Godseierne. I 1842 indbød jeg Bondestanden i det sydlige Sjælland, især Huusmændene til at indgive Andragende til Stænderne angaaende de store Afgifter og Hoverie Godseierne bebyrde den med; jeg forfattede et saadant Andragende, og da det var understrevet leverede jeg det personlig til Distriktets Deputerede, Professor Clausen. Da Stænderne i Roeskilde indstillede til Kongen, at der gjennem Amtsrådene og Sogneforstanderskaberne maatte indhentes paalidelige Efterretninger om Huusmandsclassens

Naar, forfattede jeg en saadan Erklæring, og foranledigede et Møde i Lundby af Sognesforstandere fra 20 Sogne, af hvilke de 18 Sognes Deputerede underskreve, at de, naar Hs. Majestæts Opfordring indløb, vilde indsende denne Erklæring; (den findes i Almuevennen Nr. 19, 1843) da senere Amdtsraadet ikke vilde indhente Forstanderskabernes Erklæring, vedtoges det, i et gjentaget Møde, at indsende den til Rentekammeret. I samme Møde vedtoges det at indstille et Andragende til Kongen om, at der kunde blive sat Grændser for Godseiernes stedse forhøiede Indfæstninger og aarlige Afgifter, hvormed de opskruer og udsuger Bondestanden; jeg fremlagde et Udkast hertil, og jeg udnævntes af Foreningen til at reise omkring med det, for at de som ønskede at underskrive det, kunde blive bekendt med dets Indhold. Det underskrevs af 874 Bønder, og overrættedes Kongen den 27de Novbr. 1843 af Gaardmand Jens Jensen i Grumløse og Gaardmand Peder Sørensen i Lundby. (Det er aftrykt i „Almuevennen“ Nr. 52, 1843). Hertil kan føjes min velbekendte Virksomhed for de 4 Andragender til de sidste Stændersforsamlinger og for Oprettelsen af flere forskjellige Læseforeninger og Landbforeninger, og det sees heraf at jeg har arbeidet af al min Gode for „at vække og opmuntre Folket til Modstand imod Aristokratiets Grundsatninger,” og, dersom det er Agitation, som jeg troer det er, saa er jeg virkelig en Agitator.

Efter at jeg nu har vedgaaet hvad der er Sandhed, gaaer jeg over til at tilbagevise hvad der er Usandhed, og det er da den nuværende virkelige Kammerraad Wolffs Dplæsning i Stænderne, jeg skal tale om. Det er Usand-

Hed, at jeg har gjort mig en Næringsvei af at reise omfring med Andragenderne; det er Usandhed, at jeg har samlet Underkrifter fra Beboerne paa Falster; det er Usandhed, at det ved noget Vidnesforhør er oplyst, at jeg har taget 1 Mk. for hver Underkrift paa disse Andragender; det er Usandhed at Petitionerne ere et Bærf af enkelt Mand, da de ere Udtryk af den almindelige Overbeviisning, og det er ingen Ære for en Deputeret at fremkomme med saamange Usandheder i en Stænderssamling, hvor den Bedkommende ikke er tilstæde.

Det første jeg har at bevise at være Usandhed, er altsaa den Besskyldning, at jeg har gjort mig en Næringsvei af at reise omfring med Petitionerne. Det har aldrig været af nogen anden Bevæggrund, jeg har vtriket for og reist med Andragender, end af et dybt og inderligt Had til de aristokratistiske Privilegier og Forrettigheder og den deraf udsprungne Overmagt over Bondestanden, som det vilde være min største Lykke og Glæde at kunne tilføie et dødeligt Saar, saa de aldrig skulde reise sig mere. Derfor er det jeg har stridt med alle de Vaaben Landets Love og mine svage Kræfter tillade mig at bruge. Det følger imidlertid af sig selv, at jeg ikke, i min fattige Stilling, kunde have offret min Tid og min Kraft hertil, naar Bondestanden ikke havde sat mig i Stand dertil ved at understøtte mig med Pengebidrag, Nogle mere, Nogle mindre, dog alt aldeles frivilligt, og uden nogensomhelst Opfordring fra mig. De have jo let kunnet indsee, at jeg kun ved saadan Understøttelse kunde vedblive at virke i den Retning, og de have fundet at min Virksomhed fortjente en saadan Bistand, og jeg anseer det saa langt fra at være en Skam eller en

Vancere for mig, at jeg har modtaget saadanne Gaver eller
 Bidrag til mine Reisers Fortsættelse, at jeg meget mere
 sætter en Værd i, at mine Medborgere have erkjendt min
 Virksomheds Nytte, ved at sætte mig i Staud til at fort-
 sætte den. Hvor mange gives der vel, som have Gøne til
 at virke i deres Medborgeres eller det Offentliges Tjeneste,
 uden Løn eller Bederlag, og jeg finder det hæderligere at
 modtage den Løn, der rækkes frivillig af Medborgere, end
 den der maa udskrives og inddrives ved Dyrigheden. Ar-
 bejder maaskee den virkelige Kammerraad Wolff altid i
 sine Medborgeres Tjeneste uden Betaling? Har han maa-
 skee skjænkhet Landet de 20 Rbd. han efter Stænderanord-
 ningen tilkom for de 5 Dage han mødte i Stænderne, da
 Landbosagen forhandlede? Hvis ikke har han jo faaet 20
 Rbd. for at oplæse den Afhandling han førte skreven med
 sig, og jeg synes det var en ganske antagelig Betaling for
 et saadant Arbejde; men jeg har dog aldrig sagt at han
 gjorde sig en Næringsvei af at reise til Stænderne. Han
 pralede i Stænderne af at han kunde læse, og skjøndt man
 skulde synes at det ikke var noget for en Postsekretær at
 prale af, saa havde han maaskee dog nogen Grund dertil,
 thi man seer af hans Afhandling, at han ikke altid kan
 læse rigtigt. Han fortalte nemlig Stænderne, at jeg i et
 i Kjøbenhavn udkommende Blad („Almuevennen“) har
 sagt, at jeg fra Beboerne paa Følster har faaet 828 Un-
 derstrifter paa det ene Andragende, 809 paa det andet, 826
 paa det tredie og 884 paa det fjerde, hvilke Understrifter
 han uden videre regner mellem dem, hvorfor jeg skal have
 faaet 1 Mark for hver; jeg har derimod sagt i det anførte
 Blad Nr. 35-36, at de fire Andragender vare mig til-

sendte med saamange Underskrifter fra Falster, hvor jeg altsaa ikke selv har samlet dem, og altsaa heller ikke har kunnet forlange en Mark for hver. Det er dog i Sandhed smukt saaledes at staae og fortælle Stænderforsamlingen Nyheder om fraværende Mænd, uden først at forviise sig om disse Nyheder ogsaa ere tilforladelige, men hvad! det kommer vel ikke saa nøie an med en Fæstehuusmand, thi ellers maatte Hr. Wolff, som flere Gange har viist at han læser „Almuevennen“, ja selv har skrevet Artikler deri, have seet af Nr. 26 og 27 for forrige Aar, at jeg forelagde Falsters Landboforening de fire Andragender, og at den anbefalede dem til Underskrift, og vilde aabne Leilighed for Falsters Beboere til at underskrive dem. At jeg virkelig ikke selv har samlet Underskrifter, kan jeg fremdeles godtgjøre ved følgende Skrivelse fra Landboforeningens daværende Formand:

„Herved har jeg den Fornøielse medfølgende at sende Dem de, formodentlig længe ventede Petitioner, men da jeg først i Aftes modtog de Afskrifter som have circulareret i S. Herredet, har jeg naturligviis ei kunnet sende dem før. Jeg maatte endog lade dem hente fra berørte Herred, hvor der endnu er flere Sogne tilbage. Jeg vil nu haabe at De, efter Aftale, har Alt færdigt, saa at intet er tilbage uden at overføre de her givne Underskrifter paa de Petitioner som agtes indsendte til Viborg, og at De forøvrigt besørger Alt i denne Anledning, og saaledes kan det vel nogenledes, kjøndt sildigt, gaae an endnu.

Skovby paa Falster pr. Stubbekjøbing den 23de Juli 1844.

venstfabeligst

Sidenius.

Til

Fæstehuusmand Peder Hansen i Lundby!”

Hr. virkelig Kammerraad Wolff har dernæst læst feil endnu et Sted i hiin Artikel, thi der staaer at fra Præsto

Amt, paa Møen og 3 Sogne i Sors Amt var der 1009 Underskrifter paa hvert af de to første Andragender, og han har kun regnet 1009 for dem begge; den hele Sum af Underskrifter har han paa Grund af denne Feil kun beregnet at være 6,217, men den bliver i Virkelighed 7,256. Da jeg nu har viist at han, paa Grund af en anden Feil, urigtig har optaget de fæsteste Underskrifter heri, saa maa disse, der udgjøre 3,347, fradrages Summen, og der bliver da igjen 3,909. Hr. Wolff synes dernæst ikke at have tænkt over, at det var fire forskellige Petitioner der bleve underskrevne, og at selvfølgelig hver Mand skrev sit Navn fire Gange, og paa Grund af denne lille Uagtsomhed regner han hver Mand for fire Mænd; dersom jeg nu har faaet en Mark af hver Mand, saa maa dog den sidste Sum divideres med 4 for at man kan faae at vide, hvor mange Marker jeg har faaet, og det bliver da efter min Regning $977\frac{1}{4}$ Mark eller 162 Rbd. 5 Mk. 4 ø. Efter den Wolffske Beregning skulde jeg have faaet 1000 Rbd. Hvilken Forskiel der dog kan være paa en Postsecrétaires og en Huusmands Regnekunst! Jeg skal nu bevise hvorledes det forholder sig med den fremsatte Beskyldning, at jeg skal have forlangt en Mark for hver Underskrift.

I den i „Almuevennen“ Nr. 6—7 d. A. offentliggjorte Beretning om Præsto Amts Landcommunalforenings Møde den 4de Januar sidstleden, læses:

„Til Slutning opfordrede Huusmand Peder Hansen Foreningens Medlemmer til, paa Grund af de Beskyldninger der vare fremskomne imod ham i Roeskilde Stændersal, at erklære, om han havde begjært nogen Betaling af dem for de Petitioner han afsigtede Sommer havde været omkring hos dem med til Underskrift, og da Medlemmerne

vare fra størstedelen af de Sogne hvori han havde været, saa enffede han saa meget mere deres Erklæringer herom. De svarede eenstemmigt at Peder Hansen ikke havde fordret det allermindste af dem, men hvad de havde ydet til ham, det havde de gjort frivillig uden mindste Dpfordring fra hans Side."

Efter Forlangende har jeg faaet følgende Erklæring fra Holbeks Amt:

„At Fæstehuusmand Peder Hansen af Lundby, da han i Marts og April Maaneder s. A. var her i Gaanen, for at møde i Holbeks Amts Landcommunalforening efter Indbydelse, ikke forlangte den mindste Betaling af os eller af Nogen af Foreningens øvrige Medlemmer, men at hvad vi skjenkede ham, det gav vi uden mindste Dpfordring fra hans Side, dette bevidnes herved, efter hans Forlangende, paa Vre og Samvittighed af

Lundby og Stiftsbjergby Sogne i Holbeks Amt den 20de Januar 1845.

Jens Gregersen.	Lars Olsen.	J. Holten.
Arvesæstegaardmænd.		Gaardsæster.
Anders Petersen.	Ole Jensen.	Jørgen Andersen.
Smed.	Gaardsæster.	Gaardsæster.
Christen Pedersen.	Niels Rasmussen.	Mads Hansen.
Gaardsæster.	Gaardsæster.	Gaardsæster.
Rasmus Knudsen.	Niels Jensen.	Peder Christensen.
Gaardsæster.	Arvesæster.	Gaardsæster.
Niels Knudsen.	Niels Nielsen.	Mads Nielsen.
Grdmd. i Svinninge Sogn.	Gaardsæster.	Smed.
Henrik Rasmussen.	Lars Jensen.	Niels Rasmussen
Gaardsæster.	Gaardmand.	Grdmd. i Ballekilde Sogn."

Fra Moen har jeg modtaget følgende Erklæring:

„Ifølge Begjæring af Huusmand Peder Hansen fra Lundby i Sjælland erklære og attestere vi Undertegnede, overeensstemmende med Sandheden: At bemeldte Peder Hansen kom til os med nogle af ham forfattede Petitioner til Stænderne, ifølge vor egen Begjæring,

hvilke Petitioner vi, efterat have hørt samme oplæses, fandt aldeles stemmende med vor egen Mening, og derfor aldeles frivillig underskrev samme uden nogen Dvertalelse dertil fra Peder Hansens Side. Tilgemaade erklære vi, at Peder Hansen af Ingeu har begjært 1 Skilling. Et ringe Beløb, som Nogle skjenkede ham til Færgepenge, samlede og sendtes ham aldeles uden hans Vidende, og uden nogensomhelst Dpfordring fra hans Side. Paa de øvrige Medunderskrevnes og egne Begne."

Jens Pedersen i Tjornemark. Johan Hemmingsen i Lind.
Hans Jørgen Mortensen i Lind. Mads Hansen i Sprove.

Følgende Gaardmand i Ebbelæs:

Peder Nicolaisen. Jens Jensen Nerup.

Jens Pedersens Enke. Niels Andersen.

Søren Frederiksen. Peder Rasmussen.

Følgende Skrivelse er mig tilstillet fra Falster:

„Vi undertegnede have igjennem Stændertidenden erfaret, hvorledes Godseierne har angrebet Peder Hansen, Fæstehuusmand i Lundby, i den Roeskildske Stændersal, med deres usandsfærdige Beskyldninger, for at tilintetgjøre Sandheden. Bemeldte Peder Hansen var efter Fleres Anmodning, der ønskede at see ham i deres Midte, tilstæde ved Falsters Landbosforening den 28de Mai 1844, hvor han for Foreningen oplæste af ham forfattede 4 Udcast til Andragender til de foregaaende Stændersforsamlinger i Viborg og Roeskilde. Ved Foreningen blev vedtaget at anmode Peder Hansen om at reenskrive Andragenderne, og dernæst at sende dem til de jydskke Stænder. Andragenderne besørge Foreningen selv omkring til Underskrift, som ikke blev Peder Hansen til Byrde; og hvad der blev skjenket ham for sin Uleilighed og til Hjælp til Reiseomkostningerne ved Færgestederne, er ved frivillige Bidrag ham tildeelt, uden nogen Dpfordring fra Peder Hansens Side. Det bevidnes herved paa Tre og Samvittighed, og om forlanges med vores Saligheds Guds Bekræftelse.

Søndre-Mølle:	Lingsted Sogn:	Ønslev Sogn:
Jens H. Dyrlov.	Jens Rasmussen Mortensen.	Niels Snedker.
Rasmus Gammel.	H. H. Nielsen, Bødker.	
Anders Jensen.	Ole Rynabe.	
	Jens Nielsen.	

Kirneby Sogn:	Gjstøfte Sogn:
Rasmus Mikkelsen.	Pans Nielsen Kofe.
Christen Mortensen.	Peder Hellefen.

Egebjerg 8 Gaardmænd bevidne, at hvad han bekom hos os var frivillige Gaver og ingen Pligt."

Her see Læserne nu hvorledes det forholder sig med Bessyldningerne for, at jeg har forlangt en vis Betaling for hver Underkrift; og disse Beviser tænker jeg Hr. Wolff selv vil respectere. Hvor vidt Stænderne ville finde det mindre anstødeligt, at en Deputeret ved urigtige og usande Fortællinger fører dem bag Lyset, naar det kun er en Huusmands Rygte der derved frækkes, det veed jeg ikke saa lige, men jeg antager dog, at dersom denne eller en anden Herremand oftere skulle begynde at fortælle Historier om mig i Stænderne, de da ville blive tilholdte at godtgjøre Sandheden deraf, ved klare og bestemte Beviser. — „Ja men et slikt Beviis fremkom jo netop Wolff med“, vil man sige; jeg svarer dertil: et herligt Beviis! Han beretter ikke naar det Forhør er optaget, som han havde Udskrift af, han beretter ikke hvormange der ere forhørte eller i hvilken Anledning Forhøret er optaget, han siger at det deri er oplyst, at jeg flere Gange har taget 1 Mk. for hver Underkrift, altsaa ikke een men flere Mark for hver, han anfører kun hvad der blandt Andet er af et Vidne forflaret, uden at opgive hvad dette „blandt Andet“ var, alt for ikke at trætte Forsam-

lingen. Han var imidlertid ikke bange for at trætte Forsamlingen, ved at oplæse sin lange Afhandling, saa han havde vidst ikke seet an paa at trætte den lidt mere, naar han derved havde troet at kunne sætte mig dybere ned i Forsamlingens Omdømme, men han har vistnok følt, at han ved at oplæse det omtalte Vidnesforhør selv vilde have blevet til Skamme, og til Gjenstand for Latter. Da det nu ikke behagede Hr. Wolff at oplyse, hvorledes det forholdt sig med det Forhør han saa høitidelig fremkom med, og heller ikke nogen af Forsamlingen interesserede sig for at faae det oplyst, saa spørger jeg her den nuværende virkelige Kammerraad, om det ikke forholdt sig dermed, som jeg nu vil forklare? — I August Maaned 1843 indflagede jeg Forpagter Jespersen paa Lundbygaard for Bordingborg søndre Virks Politiret, fordi han ikke vilde give mig Billetter for det Hoveri jeg forrettede for ham, hvorfor jeg paastod ham mulcteret efter Frdn. 6te Decbr. 1799 § 9; Dommeren var imidlertid af den Anskuelse, at Huusmands-Hoveri ikke skal benævnes „Hoveri“ men med det fornemme Ord „Pligtarbejde“, hvorfor Lovgivningen ikke skal byde at give Billetter, og Forpagteren undgif derfor at blive straffet efter benævnte Lovsted. I denne Sag var det at en Huusmand Niels Nielsen i Lundemosehuset var Bidne, og uagtet det slet ikke vedkom den Sag at tilspørge ham, om jeg havde modtaget Penge af ham for at han havde underskrevet paa en Ansøgning, og uagtet jeg protesterede derimod, saa fik dog Jespersen Dommeren til at spørge Bidnet derom, og denne Mand, der stod i Jespersens Tjeneste, og af ham som min Modpart og bittreste Fjende blev opfordret til at afgive Forklaring om mig, ham var det der forklarede sig som af Wolff anført.

Og dette Forhør, som var optaget 1843, bruger Wolff for at bevise, at jeg har taget Penge for Andragenders Underskrift 1844, hvilke Andragender denne Huusmand hverken har hørt eller seet, langt mindre underskrevet. Er det da ikke, som jeg sagde, et herligt Beviis? Og havde Wolff ikke god Grund til at holde alle disse Omstændigheder skjulte, for at faae Forsamlingen til at troe paa hans Beviis? Skulde jeg nu feile heri, og det skulde være et andet Forhør, hvis Optagelse jeg intet veed af, som Hr. Wolff holdt i sin Haand i Stændersalen, saa maa han oplyse det offentlig, og indtil det skeer vil Væseren vel troe, at det forholder sig som jeg her har forklaret.

Jeg anseer det saaledes tilstræffelig godtgjort, hvad Besskyldningerne for at jeg har taget Betaling for Under-skrifterne, har at betyde; og det forekommer mig, at de Herrer der have gjort denne Besskyldning mod mig, og det for en hæderlig Forsamling af Folkets Udkaarne, ret maa blues i deres Jnderste ved at have paa en løs For-modning, eller af et ondskabsfuldt og bedragerisk Rygte, ladet sig henrive hertil. Ja, det har undret mig dobbelt, at Amtmand Neergaard, som jeg mener i sin Embeds-stilling havde saa meget større Opfordring til at være forsigtig i sine Besskyldninger, om det end kun var imod en simpel Fæstehuusmand, kunde tillade sig at tale om „den eenfoldige Bonde“, der ansaae sin Underskrift for et Lotterispil, hvorpaa han sagtens kunde spendere 12 fl. eller 1 Mk.

Den anden Besskyldning jeg vender mig imod, er den, at det er mig der har vildledet og forført Bondestanden til at indgive hine Andragender, der ikke skal være ud-

gaaede fra dens egen Overbeviisning. Ogsaa denne Beskyldning er usand. Først mener jeg en sliig Beskyldning røber en høist urigtig og lav Forestilling om Bondens Tænksumhed, thi vel staaer han ikke meget høit i Oplysning, men han er dog ei heller saa blottet for Forstand og Indsigt i de Forhold han lever i, at han ikke skulde kunne tænke og domme om disse; og dernæst røber den en ligesaa lav Forestilling om hans Selvstændighed, thi vel er han langt fra endnu overalt at turde see sit Herskab eller Forvalter lige i Dinene, men saa vægelsindet er han dog virkelig ikke, at han skriver under paa det første det bedste Andragende der forelæses ham, uden at domme om dets Indhold, og det saa meget mindre, naar disse Andragender gaaer ud paa Noget der er hans Herskab imod. Efter mit Kjendskab til Bondestanden, og jeg troer at det langt overgaaer alle vore nøglebærende Godseieres, er der ikke nogen større Sikkerhed for, at Bonden i Følge sin fulde Overbeviisning har underskrevet et Andragende, end naar dette gaaer imod hans Herkabs Ønsker og Interesser, thi da vil han stedse være meget betænkelig ved at underskrive. Jeg er imidlertid ogsaa i Stand til, paa en haandgribelig Maade at godtgjøre, baade at jeg ikke har paa- trængt mig noget Sted, hvor jeg ikke var kaldet, og deels, at Bondestanden i det Hele taget meget godt veed hvad det nu gjælder om, og hvad den underskriver paa. Jeg skal nemlig tillade mig at aftrykke nogle enkelte af den Mængde Breve, jeg har modtaget fra forskjellige Steder, og som tilfulde godtgjøre, at Beskyldningerne mod mig i saa Henseende ere uden mindste Grund.

Belagtede Fæstehuusmand Peder Hansen i Lundby.

Undertegnede Gaardmænd heraf Byen tilfredsstille herved en længe følt Trang, idet vi af ganske Hjerter takke Dem, ærede Peder Hansen! for den ufrømtede Tør, hvormed De virker med Ord og med Pen til at fremme Bondestandens Tør; og idet vi bevidne Dem vor høie Ugtelse. Som stadige Læsere af Almuevennen, have vi følt os særdeles tiltrukne af de af Dem i dette Blad leverede Artikler, thi foruden det, at vi deri have fundet, hvad der i det Væsentlige ere vore egne statsborgerlige Anskuelser paa det klareste udtalt, har det været os en sand Glæde at erfare, at ogsaa vor Stand i Dem har tilført den liberale Sag en ligesaa dygtig, som nidkær og djærv Forkjæmper. At De har havt og nødvendig maa have mange Modstandere især iblandt de høiere Classer, kunne vi let tænke os, thi: „Sandheden er altid ilde hørt,“ men at De har vundet endnu flere Venner, derom føle vi os overbeviste, og vi ansee os forpligtede til at forsikre Dem, at dette i det mindste er Tilfældet i vor Egn. Hvor vi komme hen bliver Navnet Peder Hansen udtalt med Paaskjænnelse, og Ønsket om at stifte personligt Bekjendtskab med Dem, er her meget almindeligt. Iblandt dem der længe have næret dette Ønske, ere ogsaa vi, og vort Ønske er voxet, efterat vi ere indtraadte i en Landbosforening, der nylig har dannet sig heri Eggen, og som, paa nogle faa Undtagelser nær, alene bestaaer af Bønder. Vi indseer, hvor gavnlig Medvirkningen af en Mand, som Dme, vilde være, for at bringe denne Forening i det rette Spor, og vi maa derfor høiligen beklage at den lange Afstand forbyder at see Dem som Medlem af den. Men vi have tænkt os det mueligt, at formaae Dem til som Gæst at deeltage i vor Forsamling ved et Møde, der vil blive afholdt i Holbek i Marts, paa en Dag der bestemmes af Formanden, Hr. Capitain Jespersen paa Grønnebjerggaarden. Det er da vor Bøn til Dem, at De, saafremt det er Dem muligt, vil bæare saavel os selv som vor Landbosforening med et Besøg i nævnte Maaned; og vi maa tilføie, at vi med den største Medebønhed ville godtgjøre Dem de Udgifter, Reisen i dette Siemed foranlediger Dem. — Dm

Hvorvidt vi tør vente at see vor Bøn opfyldt, tillade vi os at udbede undertegnede Jens Gregersen snarest muligt meddeelt Underretning, for at vi i bekræftende Fald kunne i Tide tilmelde Dem Mødets Dato.

Kundby pr. Holbæk den 12te Januar 1844.

Med særdeles Agtelse.

Jens Frederiksen.	Jens Gregersen.	Niels Larsen.
Sogneforstander.		Sogneforstander.

Niels Nielsen.	Lars Olsen.	Andreas Frederik.
Mads Nielsen.	Jens Rasmussen.	Niels Knudsen.
Smed i Marke.	Gdrmd. i Marke.	Gdrmd. i Gudmanstrup.
		Sogneforstander.

Hansen.	Jens Nielsen.	Anders Petersen.
Møller i Marke.	Sogneforstander,	Smed.

Hans Nielsen.

Sognefoged i Trønninge.

Nr. 2.

Et Brev fra Hr. Skolelærer A. Bendsen i Hjelm paa Møen, af 18de Januar 1844, ender saaledes:

„Jeg kan forresten ikke slutte disse Linier, uden af mit ganske Hjerte at ønske den fortrykte Bonde og Huusmandsstanden til Lykke med, i sin Midte at eie en Mand som De, der med saa uegennyttig Opoffrelse strider for den gode Sag, uden, som Skriften siger, „at lægge sin Haand paa Ploven og see tilbage;“ uden at agte den Spot, Haan og Had som saa rigelig tildeles Dem af de „høie herrer,“ som Løn for Deres Bestræbelser. Jeg ønsker Dem af mit ganske Hjerte Held og Lykke, og kan, overeensstemmende med Sandheden forsikre Dem, at De her, iblandt de opløste møenske Bønder har mange vel ubekjendte, men oprigtige Venner.“

Nr. 3.

„Jeg maa rigtignok tilstaae, at jeg her haver paataget mig at tilskrive en ubekjendt Ven, men da jeg haver læst Almuevennen for sidste Aar, og deri seet de Artikler Du haver indrykket, saa er Du deraf ble-

vet mig en bekjendt Ven, og jeg er Dig derfor min Taknemmelighed skyldig. Da jeg haver fundet at Du er en sand Huusmands Ven saa haver jeg den Glæde heri at tilmelde, at en Deel Huusmænd i Holbeks Amt ere enige om at danne en Huusmandsforsamling, men vi mangler en Formand. Vi ere vel ikke alle gandske uden Tænkraft, men jeg frygter at vi mangler formeget, at det skal blive os til ingen Nytte; derfor er det min Mening at foreslaae Din Person i Forsamlingen, der som Du troer, at Anstændigheden og Veien ikke skulde forhindre det. Efter hvad jeg veed, skal der være 10 Miil fra Din Hjemstand til os; vel er vi fattige Medborgere, men at forlange at Du skulde reise den Veien uden en ordentlig Betaling det forlanger vi ikke. Naar vi kunde blive flere Sogne samlede, da kunde det blive ubetydeligt til hver. Bores første Forsamling er bestemt til Fastelavns Søndag, i en Bye som hedder Mørkjøb. Det er om at gjøre, om Du kan faae et Brev til mig inden den Tid, og lade mig vide, om jeg maa foreslaae Din Person som Formand for os for Eftertiden.

Endløse pr. Holbek den 2den Februar 1844.

Din oprigtige og hengivne Ven

Ole Larsen,

Huusmand.

Nr. 4.

Til Fæstehuusmand Peder Hansen i Lundby pr. Præsto.
 „Du erindrer vel nok at jeg Fastelavns Fredag, den 24de Februar talte med Dig imellem Riisby og Baarse; Du havde været i Melteskov efter Brænde. Det har meget fortrydt mig senere, at jeg ikke havde truffet Dig ved Din Hjemstavn, thi saa havde man havt flere vigtige Ting at tale om; men her var Tiden saa kort formedelsk mit Ophold ikke var længere, da det urolige Veir havde tilbagesat min Reise. Men, gode Ven! Det er af et oprigtigt Hjerte jeg taler til Dig; er det Dig muligt saa gjør en Reise hertil Falster, og jeg forsikkrer Dig paa min Tre at Du er velkommen, da her findes mange Liberale eller Frisindede. Der er jo nok en Deel af det andet Parti, men største Delen findes af de rettanfende. Der

er Flere der har anmodet mig om at skrive Dig til, og for Alting bede om Du vilde møde her paa Landet et Par Dage inden vores Landbosforening skal holdes, som er den sidste Tirsdag i Mai Maaned, nemlig den 28de Mai, 3die Pindsedag, før der var mange vigtige Ting som skulde fremlægges ved den Forening, da det nærmer sig Stænderforsamlingen. Jeg tør maaſtee nok ſige Dig, at Du ikke ſkal ſaae Tilſætning paa Din Reife, men ſaae den betalt. Vil Du reiſe hertil over Moen, ſaa kan Du tage over Bogoe til Stubbeſjøbing, og tag da Forfriſtning hos Spekhøker Jens Larsen, ſom er min gode Ven, og det betaler jeg; om ſaa var ſaaer Du nok ogſaa Logis. Kommer Du derimod fra Gaabenſe ſaa kan Du logere Dig ind hos Jens Bødker i N. Alslø, og beſøg da endelig Jens Mortenſen i Kraghauge.

Venſtabeligſt

Jens Hanſen Dyrſlø.

Sønder Alslø pr. Nykjøbing
paa Falſter den 18de April 1844."

Nr. 5.

„Gode Ven!

For at gjøre Dig bekendt med, at Hr. Bogtrykker Laub i Nykjøbing har opfyldt Dit Onſke, nemlig at optage Din Artikel af „Almuerennen“ Nr. 19 i Lollands Falſters Stiftstidende, og hvorledes benævnte Artikel er ſtrandet og hvad Skibbrud den har lidt, ſender jeg Dig her indlagde Nr. 63 af „Lollands Falſters Stiftstidende“. Jeg beder Dig at Du med fornøjet Mod vil opfordre Hr. Laub til, i et ſærſkilt Blad at optage ovennævnte Artikel, ſaa vil det viſt efter Din Opfordring blive iværkſat, ſaa det ſlør ſom Hr. Juſtitsraad Møller har ſtræbt at kaſte for Bondeſtandens Dine her paa Falſter, vil med Guds Hjelp igjen ſnart bortfalde, og benævnte Artikel igjen komme for Lyſet. Kjære Ven! flere af Dine Vennerønſker tilligemed mig, at Gud vil ledsage Dig paa Din Vandringſ Bane, ſaa Du maa naae det ſtore Maa! hvortil Din Stræben ſigter, nemlig at bidrage til at forbedre Dine undertrykte Medborgeres Aar. Du

har siden Din Afreise vundet Manges Bifald her paa Landet. Lev vel, det ønskes af

Din uforglemmelige Ven
Jens Rasmussen Morthensen.

Kraghauge (paa Falster) den 17de Juni 1844.

Nr. 6.

Pollerup (paa Møen) den 15de August 1844.

Gode Ven, Peder Hansen!

Dit ærede Brev med videre haver jeg rigtig bekommet, hvorfor eg er Dig meget forbunden. Jeg ønskede gjerne at Du snarest muligt vilde komme herover, Din Reise skal nok blive betalt, om ikke nærmere saa af mig selv, Koft og Logi skal Du, mens Du er her, bekomme hos mig, og forventer jeg, at Du medtager Petitionerne da der nok er Flere som vil underskrive her. Forøvrigt ønskes Du at leve vel til vi sees, som jeg forventer snart vil see.

Din Ven
Jens Larsen.
Gaardmand.

Nr. 7.

Jeg har ved at læse flere af Deres Avertissementer med Fornøielse bemærket, at De paaستاer Bonde og Huusmand bør være Arvesæster, saaledes at de kunde være frie for Høveri, og derhos sættes i Stand til at saa fri Raadighed over deres Eiendele. — Det har stedse glædet mig at kunne bidrage dertil, men, i Sandhed, naar Leilighed gives vil der ingen, og Bonden vil ikke see eller troe, at Tiderne bestandig bliver besværligere at faae noget Sted til Fæste, og hvad Bonden hendsler til Fæste faaer han Intet for. Derimod tiltager hans Velstand naor han haver Eiendom, og han kan alletider sørge for at hans Børn har noget efter hans Død. Der maae jo ogsaa betænkes at Jordegods bliver bestandig dyrere, og hvorledes skulde en ny Mand overdrage af Fæstegods til billigere Priser. Derfor være det nu den høie Tid for hver Mand at søge efter Arvesæste. Jeg har selv begyndt

med Bondegård, og ved idelig Handel og Forbedring har jeg arbejdet frem, og saaledes i dette Foraar kjøbt mig Vedbygaard. Mit Ønske var at forhjælpe Godset til Arvesætte, da jeg jo ikke seer videre paa at have Fæstegods, men taler jeg derom, da troer Fæsteren at jeg vil indbilde ham slig Handel for selv at have store Fordele. Derimod veed jeg at Folk i vores Egn anseer Dem for den Mand som taler deres Vel, og jeg vil derfor foreslaae Dem at besøge mig, jeg skal være villig til at give Arvesætte, og vilde det maafee bewirke at flere Godser gjorde samme Forsøg. Ved Lov eller Tvang ordnes det jo ikke; at Fæste kan blive til Eiendom, thi allene Prioritetshaverne kan jo ved enhver Eiendom forhindre sligt. Imidlertid, hvad der staaer i min Magt vil jeg gjerne gøre for at see en god Sag fremmet og ordnet.

Det vilde fra den anden Side interessere mig at see Dem, om De kom i denne Egn.

Vedbygaard pr. Slagelse den 20de August 1844.

Meldahl.

Godseier.

Nr. 8.

„Det har glædet mig saavel som min agtværdige Sognemand Peder Nicolaisen af Eders Skrivelse til ham af 4de October d. A. at erfare Eders utrættelige Bestræbelser for Bondestandens Opkomst, ved at paatale denne Stands Rettigheder som Menneffer og Borgere i Staten — og saalænge I vedblive at tale denne gode retfærdige og Sag med Forstand, Kraft og Bæddenhed, vil Kongen og hans Raad da ogsaa laane Øre til Eders og enhver god Patriots Forestillinger, og den Tid vil — som jeg haaber — ikke være langt borte, da den hæder-værdige Bondestand vil worde indsat i alle de Rettigheder som tilkomme den med alle de øvrige Stænder i Staten. — Hvo er den Godseier som nu har bestemt sig til, at gjøre sit Godsets Bønder til Arvesættere paa billige Vilkaar? Denne glædelige Tidende maa bringes til offentlig Kundskab, ham til Ære og Andre til Exempel. Sagerne om alt Hartkorns Eighed og om Børnepligten blev rigtignok behandlet i Siborg, men jeg troer ei at den første kom til endelig Afgjørelse.

Af Stænderne i Roeskilde venter jeg ei noget Stort for Bondestanden, thi der sidde for mange Godseiere; vi faae nu at see. — Harde vi flere forstandige og nidkjære Mænd i Eders Stand, som vilde be-
reise Landet, og paa en fornøftig Maade opmuntre Bondestanden til
med utrættelig Iver at fremme den gode Sag, da vilde vel snart det
forventede Gode opnaaes; men kunns Gaa i Eders Stand have Wiisdom
og Forstand, Lyst og Mod til at virke i den Retning for Bondestan-
dens Vel. — Vi ville vente Alt af Gud og Tiden!

Peder Nicolaisen bringer Eders Hilsen til alle dem som ynde
Eders Bestræbelser — dem vi Alle bede Gud at velsigne. Modtag,
kjære Peder Hansen! vore bedste Ønsker for Eders Velgaaende, og lev
fredse vel!

Damsholte Præstegaard og Ebbelunde By (paa Møen) den 8de
October 1844.

B. Pontoppidan.

Peder Nicolaisen.

Til Velagtede Peder Hansen
i Lundby ved Præsto'.

Disse otte Breve maa være nok; jeg føler selv altfor
godt hvorlidet jeg har fortjent den Roes der er ydet mig,
men jeg troer at det af dem vil være klart, at jeg intet
Sted har paatrængt mig. Hvad jeg har skrevet offentlig,
og indenfor de Grændser Trykkelovene have opstillet, det
har tiltalt den danske Bondestand, det har forskaffet mig
Bondens Tillid og Fortrolighed, saa man rundt omkring
fra har bedet mig at komme til dem, har tilbudt sig at
ville betale min Reise, uden hvilket jeg ei heller havde kun-
net opfylde deres Begjering, og dette beviser dog, synes
mig, at Bonden ikke er overtalt eller forloftet til at under-
skrive, men at han selv er kommet til fuld Overbeviisning
om, at det han underskrev var ret og rigtigt. Vil den virke-
lige Kammerraad og Kammerherretyløten og dens ikke-
adelige Benner nu værdige disse Blade en opmærksom

Gjennemlæsning, saa haaber jeg, at de ret i deres Hjerter ville skamme sig, at de have funnet lade sig henrive til Bessyldninger, som kun have deres Grund i Blindhed og Uvidenhed om Sagens virkelige og sande Bestaaffenhed, hvilke Bessyldninger nu ere afflaedte det smukke og blændende Skin, og sees i deres nøgne og advarende, sande Skikkelse. Jeg haaber at de ikke oftere ville tale om „den eenfoldige Bonde“, der betragter en Underskrift som et Lotterispil, hvorpaa han vover 12 fl . eller 1 Mk. Jeg haaber at de ville gaae i sig selv, og erkjende, at Bondestanden bør have samme Ret til at indbyde hinanden, besøge hinanden, tale med hinanden, opmuntre hinanden, betale hinanden for Arbejder og Reiser i Standens Tjeneste, som de øvrige Stænder have; Standen er vel for endeel endnu umyndig under Godseierstanden og Embedsstanden, men det stræber jo Godseierne bestandig at nægte, det er jo stedsse deres Paaastand at Standen allerede er fri og selvstændig, men hvorledes kan det forenes hermed, at de søge at faae os berøvet de Goder og Rettigheder hvoraaf vi virkelig lige med de andre Stænder ere i Besiddelse? Eller ville de maaskee ogsaa arbejde hen til, at Landets øvrige Stænder, at deres egen Stand forbydes at omsende Petitioner til Underskrift, forbydes at indbyde hinanden, at reise om til hinanden, og tale med hinanden? Ja er det dette de ville, saa lad dem sige det høit og tydeligt, og jeg forsikrer dem, at jeg skal gjøre alt mit for ogsaa at forsvare deres Frihed; men er det kun Bondestanden de ville have de Friheder berøvede, som de holde haardt paa for deres egen Stand, da tage de sig i Agt, og betænke sig vel, thi da vil det heraf blive klart baade for Kongen

og Bonden, hvad de føre i deres Skjold, og da vil Danmarks enevældige Konge og Danmarks kraftige Bondestand vel i Forening turde see Danmarks Godseierstand i Dinene, og sige: „Dine Bestræbelser skulde ikke lykkes Dig!“

Der er endnu et Ord i Wolffs smukke Dplæsning, som jeg maa fortelig omtale. Han siger, at Andragenderne ikke vare „et Udtryk af Trang og Nød hos Petitionairerne“, men et Bærk af mig. Ogsaa dette viser hvor indskrænket Mandens Dømmekraft er, at han ikke kan tænke sig nogen anden Bevæggrund til disse Andragender, end enten Trang og Nød eller Forførelse; en tredie Bevæggrund kan han ikke tænke sig, stakkels Mand! og dog er det netop en saadan der nærmest har bragt de Fleste til at underskrive. Trang og Nød er vel det der har formaaet endeel dertil, men hos den største Deel er det Overbeviisning om det Retfærdige og Rigtige i Bondestandens Bestræbelser, det Grundede i Petitionerne, Følelse af det Billige i og det Gavnlige af at Bondestanden nu endelig gives fuld Ret og Frihed ved Siden af de øvrige Stænder; dette er det som har bragt Bønderne til at underskrive, og dette er det som Wolff ikke kan begribe. Bladet „Fædrelandet“ har oplyst, at de engelske Arbeider-Uroligheder netop foregaae, naar deres Nød og Elendighed for nogle Dage er forjaget, og de have samlet nogle Skillinger hvoraf de kunne leve saalænge Urolighederne vare, og slutter man deraf til vore Bondebevægelser, da kan det vistnok ogsaa siges om dem, at de ere Følger af at Gud har ladet Jorden give en rig Afgrøde, og har styret Omstændighederne saaledes at Priserne have hævet

fig, saa at Bonden, selv under de haarde udvortes Tryk af Godseiermagten, er gaaet noget frem, og dette har bidraget til at lufte hans Dine op for Sandheden og give ham Mod til at efteragte den. Det kan nemlig ikke nægtes, at stor udvortes Fattigdom og Nød nedtrykker alt Mod og al Tænkning hos et Menneſke, og gjør ham i den Henseende lige med Dyret, saa at ſlige uſle Menneſker enten aldeles boie ſig for Magten, eller i Fortvivlelſen forvandles til blodige Uhyrer, hvorimod de under bedre Kaar ſtedſe mere føle deres Værd ſom Menneſker, deres Ret ſom Borgere, og vinde Selvſolelſe og Mod til, ad fornuſtig og loolig Wei at fordre denne Ret reſpekteret af deres Medborgere. Man maa da viſtnok være forberedt paa, at jo mere Bondens udvortes Kaar forbedres, deſmere vil han ogſaa ſtræbe efter at forſkaffe ſig enhver borgerlig Frihed og Ret ſom han endnu mangler, og Enhver ſom ikke er af altfor indſtrænket Dømmekraft, vil finde dette naturligt og i ſin Orden.

Og nu et Slutnings=Ord til alle I Herrer Stænderdeputerede af Godseierklaſſen, og alle I Herrer ſom ſluttede Eder til dem.

Jeg har hørt mange Bønder ſpørge, og jeg ſelv ſpørger: Hvad kan dog have forledet flere af Eder til at tale ſaa eenfoldigt, barnagtigt og urimeligt, at den fornuſtigſte Deel af Bondeſtanden den vender ſig derfra med Skuldertræk og Haan? Hvor kunde I dog være ſaa overtroiſſe at anſee mig for en Troldmand, ſom med magiſke Kunſter kunde fortrylle Bondeſtanden til at underſkrive paa hvad jeg vilde have? Hvor kunde I dog være ſaa forblindede at troe, at I kunde indbilde de oplyſte Bønder, at de alt

havde opnaaet Alt hvad J selv i statsborgerlig Henseende
 ere i Besiddelse af? Nei, mine Herrer! Jeg forsikkrer
 Eder baade i mit eget og i hele Bondestandens Navn, at
 J ikke faaer nogen Bonde som har mindste Begreb om
 Menneſte- og Borgerrettigheder til at troe, at han staaer
 paa samme Trin af borgerlig Frihed som J. Bondestan-
 den tilfredsstilles ikke længer ved smukke Ord og tomme
 Løfter, den ønsker at see noget i Virkeligheden opfyldt,
 den ønsker at „emanciperes“ til frie Borgere. J
 besyldte mig for, at jeg agiterer Bondestanden imod Jer,
 men Ingen agiterer Bondestanden mere end Eders egen
 Stand, ved dens uhyre Fordringer til Bonden for at han
 kan faae Bopæl, ved de opſtruede Indfæstninger og For-
 høiſer af aarlige Afgifter, ved de mange vilkaarlige Be-
 tingelser der opstilles i Fæste- og Leiecontracter som ud-
 ſtædes til Bønder og Huusmænd, hvorved Hænderne blin-
 des paa dem; den Eſtergivelse Kongen har tilſtaaet Skatte-
 yderne i Landſkatten beholde mange af Eder for Eder selv,
 og lade den ikke i mindste Maade komme Fæsterne tilgode,
 men diſſe ſkal betale den fulde Skat, som om der ſlet
 ingen Eſtergivelse var tilſtaaet; de ſkulle betale Bankrenter
 uden derfor at nyde mindſte Godtgjørelſe; have de Skov
 paa deres Lodder ſkulle de ſvare Afgifter af dem og be-
 ſtändig holde dem indhegnede med anordningsmæssigt Hegn,
 uden at de maa benytte dem det allermindſte, enten ved
 Hugning, Slaaning eller Græsning; de blive paalagt at
 dyrke Kartofler, men de blive ogſaa paalagte ikke at ſælge
 en eneste af dem; Fæſtebrevene tinglæſes ofte ſom Pante-
 obligationer med førſte Prioritets Panteret i Fæſternes eller
 Leiernes Bøe ſom Sikkerhed for Godsherrerne for Afgif-

ternes rigtige Erlæggelse, og endda har man seet tilført den Clausul, at hvis Fæsterne ikke opfyldte alle disse Forpligtelser, skulde de lide vilkårlig Straf; ja vi have seet den Bestemmelse i en Leiecontract, at Leieren, naar han udsagdes af Huset, ikke maatte tage Ophold i 2 Miils Omkreds derfra. Med saadanne og mange andre lignende Bestemmelser og Forpligtelser irritere mange af Eders Stand Bondestanden. Guds Lov, der siger: „Alt hvad I ville at Andre skulle gjøre imod Eder, det gjører I og mod dem!“ den agter de ikke, og naar de frastrive Fæsterne eller Leierne den Ret Kongens Love hjemle dem, saa viser det at de ei heller agte disse Love; men — I Herrer! huster vel paa, at I, som Mennesker betragtede, ikke ere bedre end den usleste Fæster eller Leier, og Døden vil tidlig eller sildig fordre Eder til Regnskab for Herrernes Herre og Kongernes Konge for, hvorledes I have forvaltet det Eder betroede Guds, og hvorledes I have behandlet Eders Medmennesker!

„Og hermed: Farvell!“

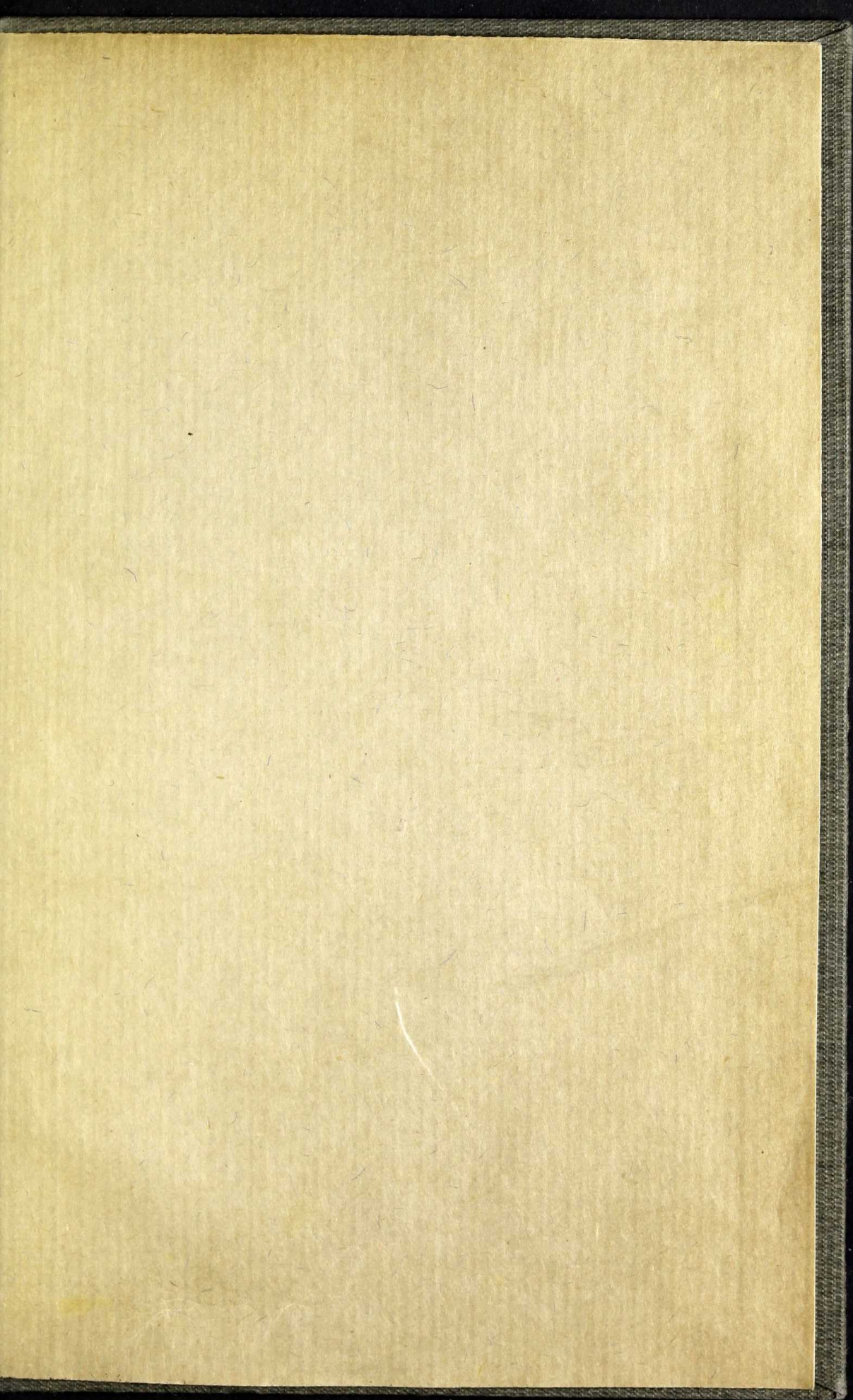

foto 155 464

